

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu

Despre originea noastră.

Am scris în cei doi numeri din urmă ai »Foii Poporului«, întemplierile neamului nostru, până la venirea Maghiarilor, din Asia, la anul 896, după Christos. De aici înainte, cerul neamului românesc să intunecă mereu, învelindu-se suferințele lui, în pânza uitării, — în ceată nebăgării în seamă.

III.

Maghiarii, sosind și așezându-se pe pustia Ungariei, abia după 100 de ani s-au făcut popor așezat. Treceau mereu în țările vecine, după pradă și jaf. Așa veneau și la noi. De aceea la noi, toată isprava bună să nimicit. Nu s'a mai putut susține domnia unui singur voevod, ci, — în toate părțile, câte un domn de Român mai viteaz, — zicea că »Eu sunt Voda!«, și cei dimprejur, ascultau. Așa s'a împărțit țeara în mai multe voivodate, pe cum: la Făgăraș, la Bălgard, — în Maramureș, — și Dumnezeu mai știe unde.

Între acești voivozi nu era legătură de înțelegere, ca prin puteri unite să se apere de dușman. Fiecare făcea ce voia. Plăteau ducelui Maghiarilor, ca să-i cruce de jafuri.

Rînd pe rînd s'a ridicat și cultura Maghiarilor, — au venit la ei învețăți din Italia, din Germania, — atunci apoi și voivozii români se duceau la curtea regilor maghiari, — le duceau daruri și țineau pacea cu ei.

Acasă făceau ce voiau ei, — numai când era bătaie, trebuia să meargă cu soldați în ajutorul regelui.

Apoi să știm un lucru. Pe acele vremi, nime nu făcea deosebire că unu-i Neamț, unu-i Român, — unu-i Maghiar. Era o singură deosebire între oameni:

FOIȚA.

Amarul emigrantului.

Dăm aici o prea frumoasă și înduiesetoare poesie, primită din America, spre a vedea ce năcuzuri duc bieții oameni în țările străine.

Cine n'a fost pe vapor

Ăla nu știe de dor,

Cine n'o trecut marea

Nu știe ce-i boala grea.

Treptele dela vapor

Me-au rupt inima de dor,

Apa mării 'i puturoasă

Me-a pus beteșug în oase.

Când din Bremen am plecat

Am fost mulți la numărăt

Optșprezece sute însă

Toți sănătoși și voinici,

Ea' a doua, a treia zi

Am inceput a bolă,

Dureri de cap, greață multă

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE:

se primește la **biroul administrației**, (strada Poplăci nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-oară 12 bani,
a treia-oară 10 bani

Domn sau iobagiu. Domnii de Român erau ca și domnii de Maghiar, — eară iobagii de Român ca și iobagii maghiari.

De o parte era nobilimea, fără deosebire de limbă, — de altă parte iobăgimea, săracă și robă. Mai târziu a mai intrat o deosebire, — anume religia, adeca credința cutării om.

Români erau de legea răsăriteană, Maghiari erau papistași. Din pricina asta apoi, s'a iscat certe între voivozii români și cei străini, — pentru credință.

Mulți, foarte mulți domni români, — de frica regelui, s'a făcut atunci papistași, — au părăsit legea, și prin asta s'a pierdut de neamul lor. Odraslele acelor domni, nu peste mult sunt Maghiari și ca limbă și ca port și ca simțemant.

Trăiesc și azi o seamă de grofi și baroni maghiari, ai căror strămoși și moși, au fost pe vremuri Români, — nobili Români. Dar' azi nu mai știu de noi. Aceste s'a întemplat însă pe cum am spus, — din pricina religiunii, de oare-ce atunci nu se făcea deschidere de limbă.

Alți voivozi români, ca să nu-și părăsească legea, — au plecat împreună cu ciurzile lor, cu averile și cu iobagii lor și au întemeiat alte țări. Așa a plecat Dragoș Voda din Maramureș, — a trecut Munții și a întemeiat Moldova de azi. Așa a plecat din Făgăraș Negru Vodă, și a întemeiat Rominia, — Țara, adeca Muntenia de azi! Aceste două țări, curat Românești, — au trăit despărțite, — au luptat vitejește, mai cu Turci, mai cu Maghiarii, mai cu Polonii, Tatarii și

Rușii, — până în ziua de azi, când s'a împreunat și au întemeiat frumoasa patrie românească, România de azi.

Cei rămași aici, în leagănul strămoșesc, — au luptat cu vremile, cu vitregia vremilor.

Înădă ce se iveau dintre noi un om mai viteaz, mai de seamă, — mai bogat, il făceau nobil, și atunci acesta, ca să înainteze, își părăsea legea și se înstrăina.

Foarte mulți grofi și baroni viteji erau pe vremuri, sânge din sânge românesc.

Așa au ajuns o viață de Români chiar și pe tronul țării, s'a făcut regi în Ungaria, pe cum vedem pe fiul viteazului voevod român, Ioan Huniade care a bătut de zeci de ori pe Turci. Ioan Huniade a fost unul din cei mai mari eroi din lume, și a mantuit Ungaria de perire. Fiul lui, Mateiu Huniade, pentru asta, și pentru vitejia lui, a fost ales de rege. Sub acești doi Români, a trăit Ungaria cea mai falnică și cea mai fericită vîrstă a sa. Chiar Maghiarii zic, că așa oameni nu au avut în țeara aceasta.

Numai căt, după vremile de atunci, — lor puțin le păsa dacă un iobaj e Român ori de altă viață. Nici chiar Maghiarii nu le păsa. De aceea acești domni nu au făcut de chilin pentru Români, nici un bine mai mare.

Sclavul era sclav, — domnul era domn.

Târziu, abea cu trei patru sute de ani înainte de aceasta, a început a se ivi prima schînteie luminoasă, care a trezit lumea, pe cum și pe Români,

Și vîrsătură cumplită

Sease zile n'am mâncat

Făr' am tot zăcut pe pat,

Nice apă n'am beut

Căci nu ne-o trebuit,

Nice bere nice vin

Am trăit numai cu chin.

Oceanul s'a turbat

Munți de apă a ridicat,

Tot fumând și spumegând

Și cu moartea amenințând.

Nu puteam zăcea pe pat

De grozavul legănat,

Câte un val se ridică

Și'n vapor când ne isbea,

Sus și jos ne ridica

Alt'un dreapta alt'un stânga

Doar ne-a putea返turna,

Când mai multe se isbeau

Cuferile doboreau

Pe noi de pat ne isbeau.

Tot așa ne-am petrecut

Pân' ce oceanul am trecut,

Tot bolind și chinuind

Ne putênd mâncă nici bênd,

Făr' din inimă oftând,

Optșprezece zile 'n rînd

Și-așa am slăbit de rêu

Ca omul în copărșeu,

Ca pânza ne-am înălbit

Ca ceara am gălbeneit.

Să păzească Dumnezeu

Pe șerpele înveninat

Și pe cânele turbat,

Și pe tot dușmanul rêu

De aceea ce-am pătit eu.

Bremen ardereai în foc

Tu ești un orașiu frumos,

Tu aduni pe mulți în tine

Și îi treci pe ceea lume.

Fire-ai Misler *) blăstămat

Multe mii ai emigrat

Și nu le-ai făcut centrat,

*) Misler — agentul care i-a dus. (Red.)

ca să tie laolaltă, — ca și fii acelorași strămoși. Atunci au început unii oameni să simtă, că mare a fost rătăcirea noastră în acele vremi intunecate, când luptau după domnie și nu pentru fericirea poporului din care s-au născut. Cea dintâi schîntele a fost plecarea lui Horia la Împăratul și revoluția Românilor de sub Horea, Cloșca și Crișan.

Despre aceste însă, și despre imprejurările între cari s-au răsărit Români, — voi scrie în noul viitor al «Foii Poporului».

Vasile E. Moldovan.

Teofil Frâncu. Primim tristețire despre încrezerea din viață a unui brav fiu al națiunii noastre, a lui Teofil Frâncu, întemplată în Benic la 14/27 Mai c. Răposatul, apărând distinsa familie Frâncu, care a dat poporului românesc mai mulți bărbați vrednici, s'a născut în Benic, la poalele Munților Apuseni. El a fost un timp mai scurt funcționar de stat în Ardeal, apoi redactor al ziarului «Orientul Latin» din Brașov. În urmă trecând în România a ajuns șef de biurou în ministerul de culte și instrucție. Pentru lucrările sale literare a fost decorat cu medalia Bene Merenti cl. II. pentru merite literare și cu ordinul Coroana României.

Teofil Frâncu era un mare sprijinitor al Ardeleanilor, emigrați în România, dar' mai pe sus de toate bărbat de caracter și naționalist invățătat, în pieptul căruia a bătut întotdeauna o caldă înimă românească. Acest sentiment l-a călăuzit în toate scrisorile și acțiunile sale.

Răposatul își luă concediu și veni în satul seu natal pentru a-și restabili sănătatea sfârnicinată. Aici i-se curmă firul vieții.

Inmormântarea i-să făcut în Benic, Vineri în 29 Mai.

Odată în pace, suflet nobil și bunule Român, în pămîntul strămoșesc al Munților Apuseni, dudat de lacrimile și sângele Moților, pe cari i-a apărat cu succesi și i-a descris atât de frumos în scrisorile tale.

Că tot atât că și duci
Pe toți înapoi îi aduci.

Oceanul cel turbat
Încă nu ni-s'a jurat,
Acasă când om veni
Că nu ne va inghiți.

Frunză verde cucuruz
Nu 'mi pare rău că m'am dus,
Făr' după frunza din pruni
Și după părintii buni
Că au rămas prea bătrâni, —
Și după frunza din vie
După draga mea soție,
Că rămas prea tinere
Și-n năcazuri draga mea
Și cu dorul meu la ea.

Vai doamne că mi de jele
După copilele mele
Cău rămas prea mititele.

Iubitilor mei părinti
Faceți bine și grijiți
De moșia cea din câmp
Ca să se lucre la timp,

Împăratul cedează. Un ziar maghiar din Pestă aduce vestea că Majestatea Sa Împăratul ar fi aplicat să facă unele concesiuni în chestia luptelor din parlamentul din Pestă, în privința legilor militare. Văzând adesea, cumcă nu poate ieși la cale cu partidul lui Kossuth, care cere ca armata nemțescă să se steargă, și seiori de Român să servească la honvezi, — ar fi aplicat să deie poruncă spre a introduce limba maghiară în armată și a da regimentelor steag roșu-alb-verde adeocă steag maghiar. Stirea aceasta însă puțini o cred, — de oare ce, la casul acesta și naționalitățile, Români, Sârbi, Slovaci, Croați, ar cere steagul lor național și limba în armată, de oare ce aceste naționalități nu se sănătățească la honvezi?

Bulgarii și România. Bulgarii încep să se cumințească, de când văd că nu e nime învoit să le facă present aproape întreaga Peninsula-Balcanică. Guvernul cel nou bulgar a incunostințiat pe cel român, că va trimite delegații la desvelirea monumentului nemuritorului Ioan Brătianu.

Numai căt Bulgarii să nu-i crezi.

Dela noi și din alte părți.

Alegerea dela Dobra.

Alegerea de deputat în dietă se va face în cercul Dobrei, rămas văduvit, — Sâmbătă, în 6 Iunie st. n. Se fac corteșiri multe și stăpânirea chiamă și pe dracu în ajutor ca să poată returna pe candidatul român, Dr. Vlad. Mal sunt încă doi candidați, — unul maghiar liberal din Deva, — celalalt un fel de Român, d. Muntean, avocat în Orăștie. Aceste domni este dușmanit cu Dr. Vlad și păzește deputat cu programul Maghiarilor, numai și numai ca să-i facă năcaz candidatului Românilor. Vom vedea ce va fi la alegere. Dorim și să trăim ca alegătorii români să se poarte bine.

Adunări comitatense.

Adunarea comitatului Arad s'a întinut în săptămâna asta, — luând parte mulți Români. Un Maghiar a propus ca

Că și eu voi ajuta
De aicea că voi putea.

Floricică floricea
Iubită nevesta mea
Trăește cum vei putea
Și grijește, draga mea,
Grijește bine de copile
Încă vre-o doi ani de zile,
Că nu stau că te-am urit
Și stau că ce-am sărăcit,
Stau până ce fac o mie
Să scăpăm de datorie,
Să fac capul sutelor
Și zestre copilelor

Dumnezeu și Precesta
Doară îmi va ajuta,
Și-mi va trimite noroc
Să fac după cum mă rog.

De Dumitru Iridon

din Apoldul-mare, dus la America, lăsând părintii bătrâni, și nevestă cu două copile!

să trimită comitatul o scrisoare ministrului-președinte Coloman Széll, în care să-i spună cum că comitatul Aradului este pe partea lui, în luptă ce o poartă în casă țărăii cu partida lui Kossuth. Atunci s'au scutat Români, — au făcut și gomot și au pretins că să nu se trimită ministrului scrisoare de incurajare, — de oare ce acest ministru de cându-i, tot în potriva Românilor a lucrat, — deci Români nu stau de vorbă cu un asemenea ministru. Maghiarii din adunare strigau când au auzit aceste vorbe, și pe cum erau ei mai mulți, au votat trimiterea scrisorii. Si aceste toate de aceea să intențiplă, că alegătorii români nu-și trimit oameni de ai lor în congregația comitatului, — nici notari, nici medici de Român nu-și aleg, ci ascultă de vre-un amărât de solgăbirău, care pune în aceste slujbe pe cine el vrea.

Oare când ne vom trezi și noi odată?

La Deva, adunarea comitatului a fost ca și cea dela Arad. Si aici deputații români sunt mai puțini ca cei străini, deși în comitatul Hunedoarei sunt 98 părți Români, din o sută. Delemn și frumos s'au purtat și aici Români, spunând fișpanului și vicefișpanului năcazurile Românilor, și persecuțiile cu cari ne cearcă ministrul, — și solgăbirale lui. Vorbește un avocat român, ocăind pe ministru, — dar' cu toate aceste, fiind Maghiari mai mulți, deputații, au votat incredere lui Széll.

Din Macedonia.

Stările nu s'au schimbat, luptele decurg zi de zi, — fiind bătuți azi Turci, mâine iară — și răsculații Bulgari. Bulgarii luptă acum cu dinamită și cu bombe așa că au băgat groază în locuințorii turci de pe la orăge. Au fost prinși o mulțime de Bulgari, în casele căror au aflat arme ori dinamită.

Ca să poată Bulgarii să ascundă niște arme și gloante și dinamită, că se nu le afele poliția, — s'au făcut că îngroapă un mort, dar' în sicriu nu era mortul ei armele și dinamita. Mergeau mai mulți jeliitori în urma sicriului, ba chiar și popa și cantorul, dar' poliția l-a prinse cu vicleșugni și împreună cu popa, — l-a dus la temniță.

Luptele vor fiinea mult timp încă.

Poesii populare.

Din Boziaș (Târnava-mică).

Frunză verde de cicosare
De-ar sfînti mândrușul soare
Să m'ascund în poieniță
Colo jos la fântâniță,
Cu florica florilor
Bobociul munților.
Frunză verde de sîpică
Fă-mă doamne o păsărică,
Să abor îci să abor colea
De pe stâncă pe vâlcea,
Să abor văile prin orăng
Chin prin cîntecu-mi să stâng.
Frunză verde micăunea
Fă-mă doamne o floricea,
Să fac muntele volos
Să mbăt lumea de miroș.

Foale verde de hemei
Pe la mândra mai dedei
Că ardeam de dorul ei,
Si-o găsii bolnavă 'n pat
Si zăcută de vărsat,

In Croația.

Tulburările nu s-au potolit de loc. Maghiarii sunt mănoi pe metropolitul Croaților, pe Strossmaer, — care a scris în gazete, că Croații au dreptate, și fac bine că duduie pe Maghiari, — de oare ce purtarea infumurată a Maghiarilor nu mai poate fi suferită decât la un popor slab și laș.

In Italia.

Toată lumea e infuriată în contra Austriacilor și a Maghiarilor, pentru că aceștia asupresc pe Italianii din Triest și Fiume. Demonstrație mare au făcut pe străzi, strigând: Peară Austria! — Peară Ungaria! Miliția a făcut pace într'un târziu.

V. E. Moldovan.

O carte bună.

»Aprindeți lumina!« a zis invățatul Dr. George Popa.

Lumină a aprins pentru poporul românesc, harnicul invățător Iuliu Vuia din B.-Comlog, prin carte sa: »Carte de invățătură«, de căi nu mai avem noi Români; adevărată evanghelie și scriitură a țăraniului român.

Și cu atât mai tare să vedea lipsa acestei cărți, adevărată lumină strălucitoare pentru poporul nostru, cu cât cu jale suntem silși a vedea — ear' inimăni se induioșează — cum mochia țăraniului, pe incetul ajunge pe mâni străine. Ar zice poate cineva, că nu toți țăraniii ar munci cu drag în ea?

— Nu? De fel nu? Ba din contră, multă sudoare varsă bietul țărani român, dar' răul cel mare zace în aceea, că țăraniul nostru nu prea ascultă statul său, nu urmează invățăturile științei economice, ear' acest rău isvorăște de acolo că dinsul este în credință, — care numai rea să poate numi, — că fiind econom, ce are lipsă să asculte, de cei ce nu țin de coarnele plugului.

Țăraniilor români! Luate pildă dela Neamțul harnic și iște și lăsați la o parte datina păcătoasă, de-a rămâne într-o toate la cele ce am moștenit din bătrâni; căutați și vedeti, că toate — în lume — au înaintat, astfel dară și știința economică, deci mare deschilibrare

este între vremile de acum și cele din trecut.

Să înțelegem dar' eu iojii că a venit timpul, ca și noi să ascultăm sfatul invățăturii, — dacă vom, ca să trăim atât ca singuratici, cât și ca popor, în acele zile de lumină.

Cum, numai noi Români, cari dela D zeu suntem înzestrati cu frumoase daruri, numai noi să nu știm prețul știință?

Ce s-ar fi găsit de viile noastre, dacă nu am fi ascultat sfatul invățăturei și nu le-am fi stropit în contra filoxerei?

Vedeți dar' și înțelegeți, că lumina științei trebuie să lumineze mintea economului de azi, carele voie să și păstreze moșia părintilor săi; să căutăm și ne vom convinge, că cu lumina științei lucrând economul neamț ' și-a căștigat bunăstarea sa de azi.

Cel ce iubește din tot sufletul pe țăraniul nostru, nu lasă o olimpeală, fără ca să-l învețe și lumineze, după cum lumină este economilor români, și numita »Carte de invățătură«, scrisă cu atâtă dragoste de neam și cu pricepere mare, de dl Iuliu Vuia, în care pe lângă frumoasele invățături din *Geografie, Istorie, Constituție, Stilistică și Fizică*, fiecare econom astă cele mai înțelepte povești, despre purtarea economiei în bună rînduială, despre purtarea sosoșilor economice, și cultivarea fiecăruia ram de economie, ca *plugăritul, cultivarea plantelor*, cerealele, plante păstăioase, ulcioase, cu trunchiu suteran, de nutreț, comerciale și industriale. Fenește și pășuni.

Despre prăsărsă vitelor cornute, cailor, porcilor, oilor, albinelor, vermilor de mătasă și a.

Alesă invățături din pomărit, și vievit. Soiurile de altoare a pomilor și a viței americane, cu ilustrații sau chipuri.

Povești frumoase despre manipularea vinului. O frumoasă adunare din legile, pe care trebuie să le cunoască fiecare econom.

Sfaturi despre ingrijirea sănătății: zidirea, orinduirea și curățirea căsilor. Cunoașterea morburilor. Tot atâtea povești de neprețuit: a ne crăju sănătatea

și a nu ne băga cu zile în pămînt, din negrijirea noastră.

Econoama va afla povește despre creșterea legumelor, manipularea laptelui, prăsirea galășelor sau a hoarelor, despre economia de casă, almicute și beuturi.

Povește din bucătărie chiar, ca acrarea alimentelor și pregătirea lecărelor, fierberea săpunului și altele.

De o însemnatate deosebită sună poveștele despre creșterea și îngrijirea copiilor și despre morburile copiilor.

Este o adunare de povește alese, curată biblie, a invățăturilor economice, lumină înțărcată economilor și econoamelor.

Toți cari voesc să-și lumineze mintea și îmbogățească cunoștințele, să nu întârzie să-și cumpăra această carte bună, care se poate căpăta la dl Ioan Ciureu din Brașov — și sună sigur că ori-cine avându-o la mână, — economii nostri mai săraci și căte doi laolaltă, — apoi întocmai ca și mine numai laudă și mărire va aduce dlor Vuia și Ciureu, cari prin mari jertfe, lumină au aprins neamului românesc, căci cu drept cuvînt putem zice că o astfel de carte noi Români n'am avut, atât din punct de vedere al cuprinzului său bogat, cât și al prețului bagat, căci deși cuprinde cunoștințe din toate cărțile, totuși prețul abia este, ca al unei singurătice cărți.

Să grăbim dar' ou o zi mai curând a ne-o cumpăra fiecare, și earăgi zic:

»Aprindeți lumina!«

I. Furdianu.

Scrisori**despre esamenele școlare.**

In 21 Maiu st. n. s'a ținut esamenele delă școală gr.-cat. din Mărgău (protoziatul Morlaci), sub conducerea brașovului și harnicului invățător Ioan Mango. Ca și în anii trecuți, așa și în anul acesta: succes strălucit, ceea-ce numai bucurie a causat atât publicului, care a fost într-un număr destul de însemnat, cât și dlui protopop Ioan Pop ca esaminator. Toate obiectele au fost răspunse de cătră copii, energic și cu curaj, mai ținându-se între obiecte vre-o 4 triologie, lacrămi de bucurie, vedeal ieșind din ochii părintilor, auzindu-și copilași lor, răspunzând ceea-ce lor nișcă prin cuget nu le-șr trece să și.

Doina mamei.

Lacrămă e toată zarea,
In văsduch abia mai bate
Ventul, ce ușor se 'ngină,
Cu o doină, ce străbate
Peste vîrf de rămurele,
Aducând a mamei mele

Dor și jele.

Singur eu înțeleg doina,
Căci o plâng biata mamă,
Prin care la sînu-i dulce
Jelind mereu mă chiamă:
»Vino, mama să 'nsenine
Fruntea-'ti; chinu-'ti să-'l aline

Vorbe line!«

N. Regman Păunăș.

GLUMĂ.

Un domn avea un servitor de Săcuiu, — mai prost decât prostia. Ca să-l cerce, a zis cătră el:

— Asculta Pișta! Du-te la birt și uită-te, acolo's eu, sau nu's acolo! Dacă's acolo, strigă-mă să viu acasă!

Pișta s'a dus. Într-un târziu a venit supără și a zis:

— Mă rog la domnū, — am fost, m'am uitat, dar' nu te-am văzut. Poate că te-ai dus la spațir.

Șo'ntrebăi dacă-i mai bine
Ear' ea tristă cătră mine
Ochișorii 'ndreaptă plângi
Și pe jumătate stângi,
Dragule drăguțul meu
Iubească-te Dumnezeu
Pe cum te iubesc și eu
Vezi căt de urită'-s eu.
Tu rămas-ai tot frumos
Tot iubit, dar' ce folos!
Mandră, ori-și-cum ai fi
Pentru tine m'ag jertfi,
Tinereța vlaieța-n intresgă
Ești urită, da-'mi ești dragă,
Frumusețea este o floare
Ce să scutură și moare,
Însă inima-'ti blajină
Schimb'a ochilor lumină,
Și te face să-mi rămăi
Tot frumoasă ca dintăi.

De Vasile Ivan,
sergent la reg. de inf. nr. 50.

Din Căprioara.

Frunză verde sălcioară
Mândrulișă năltisoară,
Pusam gând Dumnezeesc
Pe tine să te iubesc
De Oltean nu îndrănesc,
De mai este cum gădesc.

Așa-i mândruța la față
Ca rouă de dimineață,
Așa-i mândra la obraz
Ca rouă de pe ișlaz,
Așa-i mândra mea la gene
Ca roaua pe sinzuene.

Frunză verde de pelin
Mandro să m'asteptă că vin,
Așa seară pe 'nsărăt
La gură de sărutat.

Anișo gurița ta
În veci nu m'o sătura
De-ag beau-o cu lingura.

Com. de Ioan Iovu.

Din cauza scurțimii timpului, foarte multe obiecte s-au lăsat afară, măcar s'a inceput esamenul la orele 9 a. m. și cu clasele I și II s'a înșprăvit la orele 12.

De notat căci clasele I. și II. sunt sub conducerea doamnei Marii Moldovan, însă din cauza sanitării de vreo 5 luni s'a depărtat din Mărgău, așa că tot Ioan Mango a instruit copiii până în prezent.

Cu clasele III IV. V. și VI. s'a inceput esamenul la orele 2 după amează, și a durat până 1/8. Nu e de lipsă să spun tot cum s'a pertracăt obiectele, fără în scurt: în genere totul admirabil. Cântările, declamațiile, alocuțiunile, în fine toate obiectele au suces foarte bine.

In fine dîl protopop Ioan Pop a tinut 3 vorbiri, una de mulțumire către dîl Mango, și directorul R. Romontan, alta către părinții copiilor.

Scriitori de model s'ât în limba română, cât și din maghiară, peste 150 bucăți. Desemnuri pe acea urmă.

S'au impărtit premii, cărticele de rugaciuni și altfel de cărticele, ear' dăruiti din partea dlui I. David 5 cor. și zăhar. Onoare dlui I. David măcar nu e de națiunea noastră totuși la fiecare lucru bun filantropic, cu inimă voioasă dăruiește.

Ne-am bucura dacă din toate părțile locuite de Români am auzi tot de aceste vesti, căci atunci nădejde am avă, că tineră generație nu ar orbeca în abisul intunericului.

In fine mai adaug:

De-ar da Dumnezeu mulți învățători ca dîl Mango, atunci sigur, numai spre bucurie nouă Românilor și spre înaintarea noastră culturală ar fi.

Mărgău, la 21 Maiu 1903.

Georgica.

Esamenul școlar în Zoltan.

Nu putem trece cu vederea a nu impărtășii în puține cuvinte rezultatul foarte mulțumitor, al esamenului copiilor gr.-or. din Zolțan, (tractul Sighișoara) și anume, mai ales meritele dlui învățător Constantin G. Popovici, din comuna Poiana-sărată, fiind învățător-provisor în comuna noastră. Din inimă spunem că nu ne-am așteptat la așa rezultat, într-un timp așa de scurt. Stiu în ceea ce stăre a fost mai înainte școală noastră până acum, de oarece copiii n'au fost învățați să meargă regulat la școală, însă dinuș, nu atât prin pedepsă, că mai mult prin atragerea copiilor și a făcut a cerceta școală regulat, înțind școală.

Esamenul s'a ținut în 10 Maiu, 1903. Rezultatul a fost deplin mulțumitor ceea ce a constat și dl protopop, în vorbirea cu care a încheiat esamenul.

I. P.

Cucerirea Constantinopoliei.

29 Maiu 1453.

De doi ani de zile nu mai incetează pușcăturile în Peninsula Balcanică. Bulgaria, căpăținoși cum sunt, și au pus de gând să cuprindă întreagă Macedonia pe seama lor, fără să-și bată capul cu aceea, că acolo locuiesc și Români, Sârbi, Greci, Albanezi și Turci. Potrivit firelor hunice, căci și ei sunt sămânță de Huni, deși slavisiți, au inceput răsboliu contra Turcilor, omorind însă mai mult femei, copii și oameni, cari habar n'au de politica zilei. Turcia a grămadit peste o sută de mii de soldați și totuși încă n'a putut pune capăt răscălei. Astă e un semn de mare slabiciune pentru Turcia și nu e mirare, că e numită "omul bolnav", pe care vreau să-l lecutească de pe lumea astă o mulțime de doctori, mai mari și mai mici.

In 29 Maiu a. c. s'au implinit 450 de ani, de când au cucerit Constantino-

polul, capitala imperiului roman-grecesc. Cu foc și cu sable au prins atunci Turci rădăcină pe pămîntul Europei, ear' acum îi scutură frigurile neputinței.

Cu mult înainte de 1453 au încrecat Turci să se așeze în Europa, dar numai sultanul Mohamed II. a fost în stare să nimicească împărăția romano-grecoasă, ajutat însă mai mult de neințelegerile, cari domniau între creștini, decât de vitejia lui. Ultimul împărat din Constantinopol a fost Constantin XI. El avuse să lupte la începutul domniei cu alții doi, cari încă voiau să ajungă pe tron. Sub domnia lui s'a inceput din nou cearta între biserică și apuseană. Chiar între Grecii din Constantinopol era o ură nemai pomenită din cauza certelor bisericestri. Mulți voiau mai bucuros să fie stăpâni de Turci, decât să se implice cu biserică apuseană. Pe lângă aceasta Grecii se destrăbălașera cu totul, așa că nimicirea împărăției lor a fost dreaptă pădeapsă a lui Dzeu.

Mohamed II. cucerise deja împrejurimile Constantinopolei și în anul 1452 zidi aproape de oraș o fortăreață. În 1453 începă asediul orașului cu mașini uriașe, tunuri grozave, 300 000 soldați și 420 corăbii. Grecii n'aveau decât 6000 soldați greci și 3000 italieni veniți la Constantinopol, unde trăiau mai ales în suburbii Galata, o mulțime de Italieni. Tunurile turcești le-a făcut un creștin fugit din oraș la Turci. Trupele italiene erau comandate de Genovezul Giustiniani, se serie însă, că Genovezii țineau ziua cu Grecii, ear' noaptea cu Turci, cărora le vindeau toate planurile Grecilor. Genovezii erau negustori și ei voiau să rămână și pe mai departe în Constantinopol, fără să le pese mult, că Turcul e stăpân sau Grecul.

Cornul de aur (un sin angust de mare între Seraiu și Galata) era închis printre un lanț uriaș, să că corăbiile turcești nu puteau intra în el. Într-o noapte pune Mohamed oameni să acopere limba de pămînt cu scanduri unse cu său și peste acestea și trece corăbiile în inima Constantinopolului. Genovezii din Galata s'a făcut N'aude, N'avede.

In fața primejdiei de moarte Grecii s'au reculesc apărându-se ca leii. Înzadar! Turci cucerisau o corabie după alta și pe toți cei prinși pe corabie li omoară fără milă. În 24 Maiu l-a provocat Mohamed încădată pe Constantin să capituzeze, asigurându-l, că l va lăsa să se ducă unde vrea și că pe popor nu-l va prăpădi. Constantin n'a primit propunerea, hotărindu-se să moară ca ero.

In 25 Maiu s'a inceput assaltul. Sultanul făgăduise soldaților, că-i lasă să jefuească tot ce vor afla în oraș, ear' pe locuitori să-i vândă ca sclavi. Lupta a fost ingrozitoare. Prin niște spărțuri ale zidului au intrat oastea turcească în oraș. Bărbați, femei, copii erau măcelăriți fără milă. Cei ce au scăpat cu viață, au fost vânduți ca sclavi. Intre cei ce au murit moarte de eroi era și Constantin. Indată după intrarea lui în orașul dărimat, a dispus Mohamed să se cauăt cadavrul lui Constantin, care a și fost pus pe o coloană de marmoră apoi trimis la Mecca. Suburbii genovez Galate n'a suferit nimic.

De 450 de ani stăpânește Turci Constantinopolea. De multe s'adrobăt putea Turci, care l-a manat până sub zidurile Vienei, după ce brațe ca ale lui Stefan cel Mare, Vlad Tepeș, Mihai Viteazul nu s'au mai aflat. Ve veni și ziua, când domnia lor în Europa va fi numai o povestă. Pentru că nici un popor nu poate trăi mult, dacă nu se susține prin propria lui vrednicie, ci numai jefuind dela altul: avere, limbă, lege...

Adunare de învățători.

Despărțământul Cluj- al Reuniunii învățătorilor din archidiaconatul gr.-cat de Alba-Iulia și Făgăraș și-a ținut adunarea de primăvară a anului 1903 în Cluj Mănăstur, la 14 Maiu.

La orele 8 a. m. s'a sărbătat misa în biserică gr.-cat, pontificând comisarul consistorial Revend. Domn Dr. Augustin Bunea, canonic și inspector școlastic arhidiocesan, apoi P. O. D. Dr. Elie Dăianu și alții preoți.

După dejun învățătorii aleg o comunie, care apoi invită la adunare pe eruditul bărbat dimpreună și pe protopopul Dăianu și sub-țeful tractului M. On. D. Roșianu.

La orele 1/10 s'ă deschide adunarea prin președintele Ioachim Pop în Feneșul săsesc. În cuvântul de deschidere arată sfintele datorințe ale învățătorilor că luminătorii ai poporului și că nu numai în școală să lumineze, ci și afară de școală, că numai așa i-se potrivește epitetul de "luminător" dacă va lumina întreg poporul. Vorbește apoi despre pocăitism și socialism etc.

S'a ținut apoi o prelegere practică de către învățătorul local Teodor F. Negruț, căreia i-a urmat critica. S'a ținut și două disertații, una pedagogică și alta poporală. Oea poporală a fost făcută și ceea ce de către Paul Pușcaș, inv. în Lapuu ear' cea pedagogică de către inv. Aleșandru Contra din Feiurd. Ambele s'au aflat de bune, ba cea poporală va fi publicată în vre-o foaie.

Afară de acestea s'au discutat foarte mult asupra prosperării poporului, luând parte activă și Rev. Dr. Bunea, Dr. Dăianu, Roșianu, Podoabă, dir. de bancă și alții.

S'a vorbit despre socialism, pocăitism și în genere despre decadență poporului. S'a încredințat presidiul ca să întrevină la vice-comitatele comitatului Cluj, ca acesta să demande autorităților subalterne să observe mai strict legile și cărcimile să fie inchise în Dumineci și sărbători etc.

Cassarul înștiințează că Prea On. Domn Dr. Elie Dăianu și Basil Podoabă, dir. băncii Economul din Cluj, s'au înscris de membri fundatori ai Reuniunii, solvind taxele de căte 40 cor. La aceasta adunarea s'rigă. S'ă trăiască!

Adunarea a ținut până la 2 p. m., când președintele mulțumind celor de față, închide adunarea, poftind apoi pe toți la banchetul ce s'a ținut la berăria din Cluj Mănăstur.

La banchet toți învățătorii au luat parte, apoi Rev. Dr. Bunea, Dr. Dăianu, Roșianu, Podoabă, Valer Pop, preot în Cluj Mănăstur, Emil Pop, în Feneșul săsesc, Basil Moldovan, redactorul Răvașului etc.

Primul toast l-a ridicat președintele Ioachim Pop pentru patronul Reuniunii Prea Sfântul Metropolit Dr. Victor Mihălyi; Dr. Dăianu, pontru comisar; Podoabă, pentru președintele Ioachim Pop; inv. Negruț pentru Dr. Dăianu și alte multe toate. La propunerea președintelui Ioachim Pop, din incidentul adunării se trimit telegramme de felicitare noilor episcopi Dr. Radu la Lugoj și lui Dr. Hossu în Blaj.

Peste tot aceasta adunare a fost o adunare de model. Prin participarea înălților oaspeți la adunare, vaza învățătorilor s'a ridicat mult.

După banchet unii învățători au cercetat grădina botanică și agronomică din loc, condusă fiind de agronomul Negruț, fiul profesorului din Blaj Negruț.

Mai adaug că în ziua următoare comisarul Dr. Bunea își începe turneul prin tract, luând esamenele și făcând vizitații canonice.

Trăiască toți cei ce doresc înaintarea poporului român! chimu.

PARTEA ECONOMICĂ

Cultura bucatelor în vechime.

Cultura bucatelor este mai tot aşa de veche, ca şi neamul omenesc, de oare ce acesta fără de acelea nu ar fi putut exista pe pămînt nici decum sau numai foarte greu. De aceea cele mai multe popoare din vechime credeau, că bucatele sunt un dar din cer, cu care zeii au dăruit pe oameni.

Astfel cei vechi credeau, că în India au învățat pe oameni cultura bucatelor zeul Brama, în Egipt Iris, în Grecia Demeter, ear' în Roma Ceres. Ei mai credeau că la început însuşi zeii se scoborau din cer de lucru pentru oameni; mai credeau şi aceea, că la început bucatele erau mai roditoare, ca acum. Un singur pui de grâu era încărcat de spică de jos până sus. Dar' omul ispitind pe zei, acestia s-au scoborit mănoşi pe timpul secerişului, au tras cu mâna pe un pui de dinos în sus şi atunci au căzut toate spicile laterale, rămânând numai cel din vîrf, după cum vedem până astăzi la grâu, săcară şi orz.

In vechime cultura bucatelor nu se făcea pe întinderi aşa mari, ca acum, de o parte pentru că nu se simtea aşa tare lipsa lor, fiind că şi oameni erau mai puţini, de altă parte, pentru că nu aveau nici unelte aşa bune pentru lucrarea pămîntului.

Unii Egipteni susțineau, că plugul 'l ar fi aflat zeul lor Osiris. Această o deduc ei de-acolo, că pe unele statue s-ar fi aflat anumite icoane cu plug, la care erau înjugăti doi boi, după cari mergea economul sămânând. De aci se deduce, că scrierile lui Herodot, cu privire la vechea cultură a bucatelor în Egipt, nu consună întru toate cu adevărul. Herodot susține adeca în scrierile sale că vechii Egipteni, nici nu arau, nici nu grăpau, nici nu săpau bucatele, ci le sămănuau numai în nămolul rămas de rîul Nil, ear' pentru astuparea lor, sămănuau numai nişte animale mai mărunte ca oile sau porcii, de le călcău în pămînt.

Dar' unele din vechile popoare nu voiesc să concedă Egiptenilor gloria de-a fi aflat ei mai întâi cu cultura bucatelor şi plugul. Ei susțin, că acelea au fost cultivate şi pe alte locuri, ear' despre plug susțin, că acela a fost aflat mai întâi în China, unde omul privind la rîmători, cum desfundă pămîntul, a născocit şi el un fel de cărlig de lemn, cu care sgârdia pămîntul întocmai ca şi aceia.

Fie-cum va fi, în ceea-ce priveşte cultura bucatelor şi afişarea plugului, astăzi este pe deplin constatat, că Egiptul şi China au fost cele dintâi ţări, cari încă pe la anul 2800 înainte de Christos se ocupau cu cultura acelora. Dela Egipteni cultura bucatelor au trecut la Fenicieni, dela aceştia la vechii Greci, ear' dela acestia la vechii Romani.

In mormintele unor mumii (trupuri îmbalzamate) din Egipt 's-au aflat grăuntele de bucate, cari sunt asemenea grăuntelor noastre de grâu. Proba făcută cu acelea, de a le sămăna şi a scoate astfel nouă grăuntele, se zice că într'un cas ar fi şi reușit. Grăuntele de grâu aflate în Pompei, cari s-au putut cultiva mai departe şi pe cari şi astăzi le mai cultivă pe căte un loc în partea de cătră apus a Helveției, ne dău o dovedă sigură despre cultura bucatelor în vechime.

Pe acolo, pe unde pămîntul nu prea era priințios culturii bucatelor, se îngrijea

oare-cum însăşi natura, ca să producă plante de acelea, cu cari oamenii să se poară nutri Astfel în insulele de mează-zi ale Oceanului mare şi indic, unde creşte pomul de pâne, locitorii n'au prea avut lipsă de cultura bucatelor, ci ei aşteptau cu oare-care nerăbdare timpul acela, până-când acela se cocea, atunci îl tăiau, scoteau măduha din el, pe care o cerneau, apoi o ferbeau în apă şi astfel pânea era gata. Un asemenea arbor de pâne da căte 200—400 chilograme de făină. Care va să zică pânea creştea acolo în pădure, ca cum cresc pe la noi arborii.

Despre cultura bucatelor în vechime mai aflăm urme numeroase şi la vechii Israileni. Cain, ne spune vechiul testament, că era lucrător de pămînt, Moise ne spune în carte sa cap 25 vers 4: »Să nu legi gura boului, ce treeră« patriarchul Iacob a trimis pe timpul unei foamete feciorii sei în Egipt după bucate, unde era fratele lor Iosif ca director, ear' împăratul Solomon, vindea multe bucate pe seama regelui Hiram din Egipt.

Herodot ne spune în scrierile sale, că cultura bucatelor la nici un popor din vechime nu era mai desvoltată ca în Canaanul vechilor Israileni, unde, cum ziceaui: »Curgea lapte şi miere«. În adevăr însă nu curgeau de acestea, ci apa din râurile Tigru şi Eufrat era bogată pe canale printre holde şi grăuntele acestora aşa erau de mari, încât după spunerea scriitorului susnumit, se aprobia de mărimea grăuntelor noastre de cucuruz.

De cultura bucatelor era legată în vechime oare-cum şi civilisaţiunea, pentru că popoarele acelea, cari se ocupau cu cultura lor, trebuiau să se aşeze stabil într'un loc, pe când aceleia, cari nu se ocupau cu cultura acelora, trebuiau să se ocupe cu vînatul sau cu viaţa nomadă (de călători).

Chiar şi sălbaticii aveau oare-care respect faţă de cultivatorii de bucate, ceea-ce se deduce şi din aprecierea unui sălbatic, care să fie zis odată copiilor sei: »Nu vedeti voi, că noi trebuie să aşteptăm căte 30 de luni până când creşte vînatul, care şi după ce creşte are patru picioare, ca să poată fugi, ear' noi avem numai două, ca să... l' putem prinde? Eată vă spun, că neamul sămănătorilor de grăunte în scurt are să stirpească pe neamul mânătorilor de carne«. Şi acel sălbatic avea oare-care dreptate, de oare ce s'a constatat, că pe când aceia puteau să trăiască numai căte 80 pe un mil. pătrat, pe atunci nomazii puteau se trăească căte 800, ear' cultivatorii de bucate căte 8000.

La nici unul din vechile popoare însă nu era desvoltată cultura bucatelor, ca la vechii Romani. Aceasta este a se ascrije acelei imprejurări, fiind că într'un timp cei mai de frunte comandanți şi consuli se ocupau cu cultura acelora. Mai târziu pe timpul lui Iuliu Cesar cultura bucatelor se răstrengă numai la provinţă, adeca în jurul cetăţilor. Iuliu Cesar, ca să se facă mai populat, nutrea căte 300.000 de cetăteni pe speciale statului.

Pe timpul împăratului August cultura bucatelor a mai decăzut, fiind că poporul de-dată cu »pâne şi jocuri«, nu mai voia să lucreze astepta toate de-a gata dela guvern, care în cele din urmă să aibă apoi silit a cumpăra bucatele de lipsă de prin Africa, Galia şi Tracia.

Dela vechii Romani cultura bucatelor a trecut în Galia (Francia) şi în Germania de mează-zi, ear' cu prilegiul răsboanelor cruciate să împămînenit peste tot locul, pe unde şi clima a fost priințioasă culturii lor.

Astăzi nu mai există petec de pămînt, pe unde să nu se cultive bucate, din cari se pregăteşte »pânea cea de toate zilele« în casa bogatului ca şi în aceea a săracului, ba în unele ţări constituie şi un isvor nesăcat de bogătie privată şi naţională.

Ioan Georgescu.

O societate săsească de lăptărit.

Plugari, întorărăşiti-vă! Învăţatura aceasta trebuie să răsune mereu şi mereu din gura învăţătorului în şcoală, din a preotului pe amvon, din a gazetarilor nostrii, din a fie-cărui Român, care-şi iubeşte naţia. Prin întovărăşire plugarul îşi poate procura unelte mai bune, seminţe mai bune, tauri, vieri, armăsari. El se poate ajutora în orice năcaz, fără să alerge pentru toate nimicurile la bânci ori chiar la Jidan. Şi noi Români avem câtiva bărbaţi, cari pătrunsi de dragoste faţă de poporul nostru şi înaintarea lui economică, au înţeles însemnatatea cea mare a tovărăşilor şi au lucrat pentru întemeierea lor. Cine dintre cărturarii nostri tăranii n'a auzit de dl Victor Tordăşianu, care a muncit cât toţi ceialalţi la un loc pentru înfiinţarea astorfel de tovărăşii? Pagubă însă, că şi putinţa unui om e mărginită. La îndemnul lui s'a înfiinţat în toate satele cu oameni destepţi în comitatul Sibiului astfel de tovărăşii, cari sunt o pildă bună pentru tot cuprinsul românesc. Ce bine ar fi, dacă acest bărbat neobosit în direcţia aceasta ar afla cât mai mulţi urmaşi şi aiurea sau dacă ar avea timpul cerut să cutreere însuşi tinuturile locuite de Români. Până când se vor împlini şi acestea, să luăm pildă dela cele ce avem până acum şi dela cele străine.

Intre cele din urmă locul prim îl ocupă, pentru noi, tovărăşii săseşti. Nu e comună săseasca, în care să nu fie câteva reunii şi aproape pretutindeni şi câte o tovărăşie economică.

In Crişian (l. Sibiu) e o societate de lăptărit. Datele, ce ni-le spune despre cei trei ani din urmă, sunt foarte instructive, de aceea le comunicăm şi cetitorilor nostrii.

În anul 1900 s'au lucrat 276.480 litri lapte, din cari s'au făcut 11.716 kgr. unt, vândut cu 23.602 cor. Membrilor li-s'a plătit pentru laptele nesmântanit 17.762 cor. mai remânenđu-le pentru trebuinţele căsii şi 254.875 litri lapte, din care s'a bătut untul, în valoare de 10.195 cor. (1 litru = 4 bani). Câştig curat pentru tovărăşie, 322 cor., folosite la plata maşinelor.

În 1901 s'au adus la lăptărie 251.865 litri lapte, aşadar mai puţin ca în anul premergător, cu toate acestea s'au făcut 11.053 kgr. unt, din al cărui preţ de vînzare au primit tovărăşii 16.499 cor. Afară de aceea au mai rămas acestia cu 236.500 litri, care l-au dat la viţei. Câştigul a fost în anul acesta de 3000 cor.

În 1902 s'au bătut unt numai din 202.264 litri lapte. Isbugnise boala de gură şi de unghii între vite. Pentru 8238 kgr. unt au luat 18.204 cor., din acestea 12.993 cor. tovărăşii. Causă, de să impuţinat untul, a fost, că laptele adus la lăptărie nu mai era aşa gras.

Atunci s'a hotărît, ca laptele să nu se mai plătească după litru, ci după procente de grăsimi. Pentru că trebuie să se știe, că tovăreșia are și un măsurător de grăsimi. Felul acesta de plată să dovedit de bun, căci fiecare se străduia să aducă lapte bun, ba au început să trimîtă și Cisnădeni laptele lor la lăptăria din Cristian.

Untul s'a vândut mai ales în Sibiu. Tovăreșia s'a ocupat în 1902 și cu vînzarea de ouă, trimițând la Budapesta 27 lădițe cu câte 1440 ouă, pe cari a căpătat 1914 cor. Vînzarea n'a făcut-o de-a dreptul tovăreșia, ci a trimis ouăle prin reuniunea săsască de agricultură.

Nu e frumoasă isprava tovăreșiei țărănești din Cristian? Ba da, de aceea zicem din nou: *Plugari, întovăreșiti-vă!*

Cultura hemeiului.

Una din plantele industriale, trebuincioase și rentabile este și hemeiul, care după cum se știe, se cultivă pentru floarea sa femelă sub formă de con, întrebunțată la fabricația berei prin praful cel galbin, ce-l conține la baza solzilor acestor conuri cunoscut sub numirea de „lupulină”.

Vom căuta să arătăm condițiunile, între care reușește această plantă, precum lucrările de întreținere ale ei în diferitele faze de vegetație.

a) Situația cea mai potrivită pentru hemerie este un loc șesos și adăpostit din toate părțile pe căt e posibil, pentru că această plantă să nu fie prea espusă vremilor grele și în special adăpostul contra vînturilor este strict cerut de această cultură. Spre a corespunde acestor condiții se alege de regulă șesul din poala vre-unui deal, dacă ținutul este deluros, sau dosurile clădirilor sau și imprejmuirile mai puținice în locurile șesoase, bine înțelese străbaterea luminei și căldurii soarelui încă este o condiție de traiu.

b) Clima cea mai favorabilă pentru vegetația acestei plante este o climă moderată în temperatură. O climă prea aspiră este nepriincioasă pentru vegetația lui.

c) Terenul. În căt privește terenul, nu este prea alegător. Reușește binișor ori unde, dacă felul pământului nu împedecă străbaterea aerului și a umezelii necesare.

După ce am arătat în trăsuri generale condițiunile favorabile și chiar indispensabile pentru cultura hemeiului să arătăm acum modul, cum să procedă la înființarea hemeriei.

I. Înființarea hemeriei. Locul destinat pentru hemerie se găsește bine, dându-se o cantitate până la 100.000 kgr. bălegar la hecator, din toamna anului premergător.

Prima arătură de toamnă i-să dat cu plugul cu aburi la o adâncime de peste 60 cm. introducându-se astfel și bălegarul sub brazdă. Primăvara de îndată, ce timpul permite, i-se dă o nouă arătură potrivită de 30—40 cm., sau dacă este o suprafață mai mică se sapă cu hărțelul, observând cu mare atenție uniformitatea pe căt e posibil a săpăturii.

Locul astfel preparat se grăpează în mai multe părți, dacă e nevoie se croșchilează pentru sfârșirea cu desăvîrșire a bulgărilor; după aceea se tășlugește pentru a fi terenul bine nivelat și potrivit pentru straturi.

Împărțirea se face cu sfoară, când suprafața de cultivat este mică, sau cu ajutorul unui marcator, când suprafața destinață acestei culturi este mai mare.

Distanța obișnuită atât între rînduri cât și între plante este de 1.50 m. (un metru și jumătate), astfel că plantele formează un fel de vie.

După ce s'a marcat astfel locul în lung și de-a curmezișul, se procedează la facerea cuiburilor în punctele unde se tăie marcaturile. Cuiburile se fac de o adâncime de 10—20 cm. astfel, că butașul pus într'insul să fie bine acoperit și să nu se văză la suprafața pământului.

II. Butașii de hemeiu, se iau din rădăcinile plantelor de cel puțin 2 ani vechime. Spre acest scop se aleg rădăcinile sănătoase de cu toamnă sau primăvara de timpuriu, când se tăie hemeiul, se caută ca să lase cel puțin două rînduri de muguri sănătoși și se tăie cu băgare de seamă pe deasupra acestor muguri, astfel ca butașul să aibă o lungime de 8, 10—15 cm. Dacă butașii se prepară de cu toamnă, atunci ei se pot păstra în legături într'o pivniță sau într'o groapă în nășip până în primăvara viitoare bine înțelese luându-se măsurile și precauțiunile de lipsă pentru a împedeca străbaterea gerului la care adeseori sunt espuși.

Dacă se prepară primăvara, se pot planta de-a dreptul la locul destinat sau se pot exporta în niște lázi cu fundurile boltite, înveliți în paie umede, în localitatea unde se simte nevoie de ei. Butașii astfel obținuți se plantă într-o îndată ce pământul să a deschete bine. Timpul plantării este între 15 Martie până la 1 Aprilie; nu este recomandabil sub nici un motiv a trece peste această timp.

La plantat trebuie să se bage bine de seamă, ca mugurii să fie îndreptați în sus, în cas contrar butașii sunt espuși și se uscă. Pentru mai mare siguranță se pun căte 2 butași într'un cub. Butașii se aşeză de regulă înclinați înspre răsărit. Butașii plantați se acoperă bine cu pământ, călcându-se ușor pământul cu piciorul, spre a veni bine în atingere cu butașul plantat, lucrul care grăbește formarea rădăcinelor laterale pentru întărirea tinerei plante. În dosul butașului se lasă o mică bortă pentru a primi mai ușor umzeala de lipsă.

III. Lucrările de întreținere. Hemeiul fiind o plantă foarte viguroasă în creștere, peste o săptămână cel mult dela plantarea butașilor, apar o mulțime de lástari din cuiurile de hemeiu. Cea dintâi lucrare de întreținere este prașila, care pe deosebită îlesnește pătrunderea aerului și a umezelii necesare, pe de altă parte pustiește plantele și buruienile străine, cari ar împedeca creșterea hemeiului. După o lună de zile, când plantele sunt bine înrădăcinat cam pe la 15 Aprilie se aleg din fiecare cub 3 lástari mai viguroși și se distrug cei laterală tot cu sape sau mai bine cu cuțite speciale de hemeiu. Adeseori prașila este reclamată de 2 sau 3 ori după abundența buruienilor.

După a doua sau a treia prașilă se mușuroește.

Altă lucrare de întreținere este copilitul, adeca pustiirea lástariilor apărăți la subsioara foilor, cu scop de-a îlesni întărirea plantei în anul I și formarea floarei în anii viitori. În anul I nu dă nici o recoltă. Prin August se tăie lástarii la 30—40 cm. deasupra pământului, îndoindu-se capetele tăiate. Toamna cu un plug universal se acoperă, formându-se de-asupra rîndurilor niște mușuroaie lungărețe, lăsându-se astfel peste

iarnă. Primăvara viitoare îndată ce încep să apară lástarii se desvălesc (între 15 Martie și 15 Aprilie) se tăie cu cuțite bine ascuțite pe de-asupra pământului, observând ca să nu se strice coaja lástarilor. Îndată după tăiere se acopere cu pământ făcându-se un fel de mușuroaie spre a se cunoaște unde sunt plante de hemeiu.

O altă fel de cultură este sistema „Hermann”, care consistă în întrebunțarea unei schele de sîrmă, astfel că fiecare rînd de hemeiu vine între două fire de sîrmă, pe cari sunt tot la $2\frac{1}{2}$ m. distanță făcute niște nodulete, de cari se acață sfoară, care se pune după dezvoltarea lástarilor destinați a produce pe sfoară, pentru urcarea acestora pe sîrmă.

După ce încep să apară din nou lástarii (cam la 5—6 zile), se procedează la punerea aracilor sau drugilor de hemeire. Sistemul aceasta e de două feluri: Una unde se pune tot între 4 cuiburi 1 arac, de vîrful căruia se leagă 4 sfori, cari sunt distribuite la cele 4 cuiburi spre a servi la conducerea lástarilor în sus și alta la care se pune căte un arac la fiecare cuib.

Deodată cu punerea sforilor se aleg numai 3 lástari viguroși și mediani, cari se lasă să se desvoalte, suprimându-se toti ceialalți. Lucrările de întreținere sunt, cele mai sus, prașila de 2 sau 3 ori după felul terenului, și moșuroitul mai pe urmă. Pe la 20 Iunie se începe cu copilitul până la înălțimea omului lăsându-se cei de mai sus pentru formarea floarei.

Alte lucrări de întreținere nu mai sunt până la recoltă. Recolta se începe între 20 Iulie și 1 August, când floarea își capătă o coloare verde spălăcită, conurile sunt bine închise, lupulina are miros destul de odorant și când punând mâna pe floare pîrle. Recolta se face treptat cu maturătuna, care nu prea este uniformă.

Floarea recoltată se pune în site anume făcute pentru hemei în straturi subțiri, unde se întoarce mai adeseori ca să se usuce și apoi se pune în saci, îndesându-se bine și se transportă la locul de destinație, întrebunțându-se după cum s'a spus, la fabricarea berei.

Ceva despre tutun.

I. Cunoașterea tutunului.

Tutunul numit și tabac dela orașul Tabasco, fu descoperit la anul 1496 pe insula St. Domingo de un misionar spaniol cu numele Romano Pane, în modul următor: Indigenii ținură o sărbătoare în cinstea zeului Kivasa, la care un preot prin tragerea fumului de tabac se aduse într'o amețire și a proscris. Misionarul fiind în apropiere mirosi aroma tare a plantei ce ardea și se încerca să o cunoaște mai deaproape. După aceea trimise o cutie cu semență de tabac împăratului Carol al V-lea; însă plantei nove nu-i pribi în Europa din cauza neștiinței a o cultiva.

În anul 1559 fu adus tabacul de Hernandes de Toledo, tăiat foarte mărunt cu scop de a-l trage pe nas în Spania și Portugalia.

Ioan Nicot a trimis pe la anul 1560 din Portugalia o probă de tabac pulverisat, ca mijloc în potriva durerilor de cap, reginei Catarina de Medici și fiului seu Francisc al II-lea.

Fumarea tabacului s'a lătit în Europa cu reîntoarcerea lui Francisc Drake din Virginia la anul 1586. Din învețările lui Humboldt aflăm, că tabacul care n'ar fi fost cunoscut Europeanilor înainte de descoperirea Americii, ar fi fost cultivat deja din vremurile cele mai vechi de către locuitorii de pe lângă Orinoco.

Ne putem mira, în ce chip a putut ajunge o plantă, care sămenă în câtva cu cucuta cea veninoasă; trebuie să ne mirăm cum de să tot mărește consumarea tabacului din an în an. Sunt sigur, că numai pildele și moravurile poartă toată vina. Veninul din tutun e o materie cam cleioasă, numită *nicotin*; și fă descoperit de *Vauguelin*.

După analisele chimice soiurile de tutun conțin acest venin în măsuri deosebite. Un soiu de tutun cum e de pildă cel din Ungaria, România și Grecia n'are nicotin mult, de unde locuitorii acestor țări pot fuma să mult tutun, fără a simți urmările triste ale nicotinului. Tutunul din Arabia, Havanna și Brasilia conține numai 2% nicotin; tutunul din Turcia, Fância de nord, Pfalz și Elsaz 2—3 %, iar tutunul din părțile Germaniei, Fância de sud și cele din Virginia are uneori 3—6 % nicotin.

Unii medici au făcut experimente la animale, ca să cunoască mai bine urmările triste ale nicotinului și său convingă, că un picur de nicotin e în stare să ucide numai decât o pasare. Ciocârlia pierde de nicotin în puține clipite. Animalele sugătoare, precum mâțe, ie-purile de casă în câteva minute, premergând o încetare în activitatea măduvei spinării.

Dar și asupra omului tutunul are urmări foarte triste.

*

Să vă spun o întâmplare. În anul 1884 în comuna Corni părții lui Vasile Bud merseră la lucru pe câmp lăsând acasă numai pe micul Vasilie, care a putut fi de vre-o 6 ani. Copilul după-ce s'a vîzut singur și-a făcut jucării în casă, și odată dă cu ochii de pipă tatălui seu, pe care din întâmplare tatăl-seu și-a uitat-o plină de tabac pe vatră în casă. Văzându-o plină de tabac, numai decât o aprinse și trase din ea bărbătește, până-ce trase toată pipa de tutun. La urmă ce să vezi? Asă și pipa cât colo, iar el alergă în ruptul capului afară și se văieță cu amar. Sermanului prunc ii căză rău. Era trist, fără voie. N'a putut merge în casă, ci să culcat afară la soare, neștiind de sine nimic. Trecând pe acolo un om, numai decât a făcut de știre la părții pruncului, să vie careva acasă, că copilașul lor e greu bolnav. Iubita sa maică venind mai curând acasă, l-a aflat în casă culcat în pat, năpădit fiind de sânge pe urechi, nas și gură; întrebăt fiind de dulcea sa maică, că ce i-s-a întemplat, sermanul prunc n'a putut da răspuns, era ca dus. În ziua următoare murise bietul prunc. Si oare ce l-a omorât alta, — decât nicotinul din tutun. Părții numai decât au știut trista urmare a băiatului, că din ce a provenit, dar durere, n'au putut ajuta nimic, căci era târziu.

*

Ne prinde un fior, când vedem copilași de 7—10 ani cu țigarete în gură! Ce o să iasă din atari finți! Ce fel de oameni pot fi părții acelora!

Lubiți părții! Nu lăsați pe micii vostrii să fumeze, căci le strică grozav. Le sdruncină sănătatea, le tempește memoria, îi face fără voie, îi împedecă în desvoltarea firească a corpului. Grijiiți de sănătatea și viitorul pruncușilor vostrii!!

II. Cultura tutunului.

Dacă săa de tare ne-am dedat cu fumatul, încât nu ne putem lăsa de acest obiceiu, atunci să fumăm cât mai rară-ori, și de comun după dejun, prânz și cină, nici odată însă pe nemâncate, căci nicotinul ne strică grozav.

Să vedem însă, cum să cultivă tutunul atât de tare răspândit, încât fără de el nu pot fi nici domnii de pe la orașe, nici țărani de pe la sate.

Sămânța să alege din soiul cel mai bun și numai sămânța coaptă poate da plante bine desvoltate. Spre acest scop să aleg din firele cele mai frumoase unul sau două, cari rămân ne-ciuntate, pe un fir să lasă câte 8—10 boboane a se coace, și când aceste încep a crepa se taie, se uscă, apoi să pun în loc aeros. Sămânța de pe un an e destulă pentru 5—7 ani.

Pământul în care avem de a pune tabac să îngreșă cu gunoiu putred încă din toamnă, tot atunci să și ară, ca ouăle de vermi stricăcioși peste iarnă să înghețe; primăvara iar să ară de două-ori, ca buruenile să se nimicească, după a doua lucrare grăpându-se pământul bine; din straturile calde, unde său sămănat de cu bună vreme, să răsădesc în depărtare amăsurată de 1½ urme, socotind estinderea frunzelor desvoltate, ca acele una pe alta să nu se umbrească.

Dintre toate plantele de cultură viață de vie și tabacul pretind peste vară mai mult lucru; și dacă la una ori la alta plantă amintită lenevim lucrul, ne trezim cu o pagubă simțitoare; toată truda de peste vară ne este zădarnică. Așa dară tot lucrul trebuie la timpul seu isprăvit.

Lucrarea tutunului se estinde la următoarele: a) la săpat, b) la curățit, c) la cules și d) la uscat.

a) Săpatul să intemplă după-ce l-am sădit tot și după-ce a prins rădăcini bune, săpătura dintâi este simplă; iar la săpatul a-l doilea tragem pe lângă rădăcina plantelor pământ, cum facem și la umplutul cucuruzului și al cartofilor.

b) Curățitul să face săa, că lăsăm pe fiecare plantă cele 10—12 frunze iar odraslele și puișorii după-ce se ivesc și rupem. După un timp frunzele încep a se coace; coacerea să cunoaște de pe aceea, că vîrful frunzelor îngăbenindu-se se pleacă în jos, iar peste frunze să formează nește pete încrețite și galbine; în starea asta să pot culege.

c) Culesul. Dacă frunzele de tabac sunt coapte, într'o zi fără ploaie, după ameazi le culegem, dar cu băgare de seamă, ca să nu sfârmă frunzele; apoi să pun într'un loc scutit pe scânduri ori pe paie, săa ca numai

10—15 frunze să vină pe o grămăgioară, și mai mult de 48 ore să nu stea săa ci să se înșire pe o ată, într'o formă de lungi toate, cu dosul către olaltă, și cam rar, ca aerul să le străbată ușor. d) Uscatul. Sfoarele să acătuă într'un loc svântat, de unde numai în luna lui Noemvrie le mișcăm, când trebuesc netezite și legate în păpuși. Netezitul să face în vreme noroasă, dar nici de cum în timp ploios, căci frunzele să prind de olaltă și mucezesc și astfel ne trezim cu o pagubă simțitoare.

Ioan Toduțiu, învățător.

OFTICA.

Tratamentul și vindecarea ei.

(Acest articol il publicăm mai mult pentru preoți și învățători, cari îl vor putea înțelege. Țărani nu-i vor înțelege, — fiind tot numiri grele, științifice).

Dacă pe agricultor îl ocupă boalele plantelor și animalelor de casă, atunci cu atât mai mult boalele omului trebuie să-l preocupe, căci lipsind sănătatea cultivătorului de pământ, ori ce averi și ori-ce economie cât de bună fie aceea, este de puțin folos.

Oftica este unul din morburile căreia țeara noastră dă cel mai mare contingent de victime, prin urmare merită a-i da toată atențunea pentru a-l înălțatura.

Toți bărbații de știință său ocupă de această boală precum și de tratamentul ei și toți doctorii din lume sunt de părere de vre-o două-zeci și cinci ani, din punctul de vedere al etiologiei, că o produce un microb cu numeroase virgule.

Cu toată munca pusă până acumă de oamenii de știință pentru a descoperi contra otrava distrugătorului parazit, cu toate multele mijloace ce le posed, e inesPLICABIL să se găsească în atâtă ani leacul adevărat și cu reușite sigure, de unde ne putem explica că oamenii de știință în descoperirea leacului, au apucat pe un drum cu totul greșit.

Precum vedem ni-s'ar pără că avem să fim robi și învinși de această teribilă boală ce seceră multe suflete nemature și poate din cele mai multe la cari părții au singura speranță, națiunea se așteaptă la progres prin fiii ei ajunși la un liman mai mult sau mai puțin strălucit, toate acestea zic să sunt nimicite de acest nemilos morb.

Așa își va fi zis de sigur și eminentul doctor N. Dimitropol înainte de a-și începe interesanta sa lucrare și miraculoasele sale descoperiri.

In această lucrare publicată anul acesta și anul trecut care a produs mare sgomot în Germania și Franția, ridicând vaza medicilor români ca oameni de știință și vederi largi. Dr. Dimitropol arată în modul cel mai admisibil, că oftica nu e produsă de nici un microb, că microbii și baccili ofticei nu sunt altceva decât rupturi de protoplasmă celulară, că la oftică nu poate fi vorba de baccili pentru a produce leziunile scrofulei, ci de terenul scrofulos adecă de compoziția chimică și organică a umorilor.

Indivizii cei mai predispuși la oftică sunt: limfaticii și scrofuloși, din motivul, că limfaticul nu e decât un scro-

fulos în un grad mai mic și scrofula nu e decât o stare distrofică constituțională datorită în mare parte modalității nutritive, adecă compoziției umorilor individului scrofulos.

Precum se vede din cele arătate de distinsul medic, că cauza primă a tuturor manifestațiunilor scrofuoase până la tuberculoasa pulmonară e terenul, nu baccilul.

Persoana care prezintă un asemenea teren, zice medicul Dimitropol — este de o constituție slabă și nu are decât o capacitate nutritivă inferioară celei normale.

Doctorul Beneke a găsit în țesătura osoasă nebolnavă a unui scrofulos 64. 4% apă și 38. 8% în a unui tuberculos, în loc de 13. 6% cât trebuie să conțină țesătura osoasă a altor indivizi normali de aceeași etate, este dară o diminuare a părții calcare, a materiei azotate și a grăsimii.

După doctorul Dimitropol ofticosul nu e decât un scrofulos în grad mai înalt, un organism hodorogit, sărac în seruri, în care albuminoidele în mod față nu și mai îndeplinesc rolul, nu mai fabrică și repară țesăturile, unde nutriția este anormală, slăbind își perde mereu din consistență.

Fiind scrofuoșii așa de slăbiți toate boalele se leagă și cu anevoie să vindecă; anghina, bronșita etc. cari la indivizi normali trec repede, la ei au în totdeauna un mers încet.

Oare nu să întemplieră același lucru cu plantele ce cultivăm?

Plantele rău nutrite și rău îngrijite oare nu suferă și ele de invazie a tuturor parazitelor?

Precum se vede vederile distinsului medic sunt foarte solizi după cum este și argumentația.

In tratamentul lui Dimitropol contra ofticei a lăsat de o parte și anti-septicile și tuberculina următe de alți doctori ca Koch etc. și s'a preocupat singur numai de organism.

După domnia sa numai mineralizarea intesivă a organismului și alimentarea substanțială, naturală și artificială pot reintegra corpul hodorogit al tuberculosului.

După domnia sa cu acest tratament nu numai că plămâni nu să mai tuberculizează, dar se favorizează cicatriza scleroasă sau cretaceă a părții atinse.

Tratamentul constă în următoarele:

Timp de 30—40 de zile d-sa administreză bolnavilor, în fiecare dimineață, un amestec compus din 4—5 gălbinișuri de ou, 1 chlrg. de peptină și 400 grame de lapte, toate bine amestecate și aromatisate dacă e de lipsă cu puțină vanilie, zece minute după ce bolnavul a luat acest amestec primește o dosă de 50 grame unt proaspăt sărat cu cel puțin o jumătate linguriță sare de bucătărie.

Dacă bolnavii sunt foarte slabîți le face una spălătură nutritivă pe care le o introduce cu un irigător, compusă din 4 gălbinișuri de ou, 25 gr. pepton lichid, 5 grame sare de bucătărie, 80—100 gr. bulion concentrat cald.

Să mai dă bolnavilor zilnic 6—12 gr. fosfat tribasic de calce și 2—4 gr. fosfat de soda.

După fiecare masă bolnavul trebuie să ia în o jumătate păhar de apă 2—4 lingurițe de clor-hidro-fosfat de calce în soluție de 10%.

Ca alimentație dă dl Dr. Dimitropol 500—600 gr. de carne, un litru de lapte, trei ouă preparate după gustul bolnavului, pește și legume în cantitate obișnuită.

Acest medicament edat de d-sa este în linii generale; depinde însă de medic că să-l aplique fiecaruia după gradul boalei, după vîrstă și constituția individuală.

Doctorul Dimitropol a obținut cu acest medicament rezultate esențiale. D-sa a vindecat pe scrofuoșii și ofticoșii ce i-au avut în cură.

Nicolae Fătu.

SFATURI.

Pentru de-a păstra trăinicia lemnului folosit la îngrădituri etc. se recomandă următorul mijloc: Luăm ciment de cel mai bun și-l frecăm amestecat cu lapte, pe o lespede, cum facem și cu văpsele. Văpseaua căpătată trebuie să fie tot așa de groasă, ca și una de ulei. Lemnul, pe care vrem să-l ungem cu ea, trebuie să fie cât se poate de uscat și negiluit. Ungendu-l de două ori de trei ori nu numai, că nu putrezește, dar nici nu arde.

Conservarea laptelui. Pentru a păstra laptele mult timp fără să se închiere sau să se crească, să încălzește adesea spre a gonă aerul absorbit care înăcrește casiana (cașel). După fiecare încălzire, avem grija să-l recim repede puind vasul cu lapte în apă rece.

Putem asigura conservarea laptei puind o lingură cu bicarbonat de sodă pe litru de lapte; acest procedeu însă nu ni-se pare permis. Foile de hrean sălbatic au asemenea proprietatea să conserve laptele. Amintim, în fine, că pastorisația e un procedeu industrial de-a conserva laptele.

Laptele se falsifică în diferite chipuri de cei cari îl vând. Falsificările cele mai bătătoare la ochi sunt adăugirea de apă și luarea smântinei. Adăugirea de apă se constată cu areometru; laptele natural trebuie să aibă de greutate specifică un grad cuprins între 1030 și 1045 la temperatura de 15 grade. Această greutate specifică e mai ridicată când smântina a fost luată. Laptele trebuie să ne procure 11—12 la sută smântină și 30 grame de unt pe litru.

Știri economice, comerț., jurid., industr.

Tovăreșile economice în Germania. La 31 Martie a. c. erau în Germania 9409 tovăreșii economice. Din acestea sunt 50 tovăreșii centrale, 6032 pentru depunerii și împrumuturi, 1704 de consum și pentru vânzarea productelor agricole, 1902 de lăptărit, 414 de alte feluri.

Milioane prefațute în fum. În patrul prim al acestui an a incasat statul 24 milioane 87.405 cor. din vânzarea tabacului, cu aproape 1/2 milion mai mult ca în patrul prim al anului trecut.

Pentru muncitorii dela tren pregătește ministrul de comerț un statut, în virtutea căruia toți zilerii, cari au muncit neîntrerupt cel puțin trei ani la căile ferate, vor pute să se aștepte la o pensiune, de care se vor bucura și văduvele lor.

Raport economic. De când cu ultimul raport economic, starea sămănătorilor nu s-a schimbat mult. Sămănătorile timpurii de grâu de toamnă stau bine, cele târzii nu prea. Săcava a suferit din cauza brumei căzute după mijlocul lui Maiu. Orzul și ovăsul stau bine. Speciile de zăhar se desvoală bine. Rapița e slabă, cucuruzul crește frumos. Starea viilor e mulțumitoare.

Înșelătorii cu losuri. În Olanda sunt cîteva firme jidovești, care înseală lumea cu vânzarea a tot felul de losuri de loteria, care nu se trag nici-o dată. Unii din acești sălătani au început să trimîtă și la noi invitații pentru cumpărarea de astfel de losuri. Cel ce intră în legătură cu ei poate să din capul locului, că a pierdut banii, ceea ce se întemplieră de altminteri. Ca orice loterie.

Banenotele cele vechi. Hărțile cele vechi de 5 și 50 fiorini se mai primesc până la 31 Aug. a. c. la toate cassele statului, de atunci încolo până la 31 Aug. 1907 numai la cassa băncii austro-ungare din Budapest și Viena. Hărțile de 10 fiorini se mai primesc până la 31 Aug. a. c. la toate filialele băncii austro-ungare, de aici încolo numai în Budapest și Viena. Hărțile de 100 se primesc până în 30 Aprilie 1904 la toate filialele băncii austro-ungare, tot acolo cele de 1000 până în 30 Iunie 1904.

Săracia în Ungaria. Unde au ajuns tărani în patria noastră, ne arată în mod întristător cifrele următoare: In anul 1896 s'au vândut în cotație 15.012 moșii tărani, în 1897: 18.857, 1898: 18.070, 1899: 19.930, 1900: 25.466, 1901: 37.502, cu totul o sută douăzeci și patru de milioane 821 moșii!

RÎS.

Tort fără capăt.

Era un năduș de nesufierit și badea Toader era chemat la județul din orașul îndepărtat. Cotația (pecetea) o pușese de mai înainte în buzunarul recelului, cum era însă așa de cald, a plecat numai în cămașă. Județul, un domn infumurat, se răstește către el, cum a intrat în judecătorie, cum de cutează să vină înaintea lui desbrăcat. Să se care de-acolo! — Asta nu se poate, zice Toader, pentru că sunt citat aici pe astăzi și perd terminul. — Ești citat? Adă cotația! — Nu se poate, că e în recel. — Atunci îmbrăcă-te! — Nu se poate, că recelul l-am lăsat acasă. — Atunci du-te acasă și adu recelul. — Nu se poate, pentru că sunt citat aici pe astăzi și perd terminul.

În felul acesta s'au mai hondromănit câțiva timp, până când l-au dat pe bietul Toader cu terminul lui cu tot afară. Si-apoi să mai zici, că e dreptate în lume!

Serate de-ale meseriașilor români.

Armonică împreună lucrare ni-se impune pe toate terenele. Spre a ajunge înțe la aceasta este neapărat să ne cunoaștem unii pe alții. Căștigarea acestei cunoștințe este împreună cu multă abnegație și cu multe jertfe chiar din partea păturei mai sus puse a societății noastre. Să pare a fi în natura lucrurilor, ca această pătură, odată ajunsă la înălțime, nu voiește a se cobori din acea înălțime. De aci puținul progres, ce-l putem realiza în numeroasele acțiuni întreprinse de o samă de binevoitorii și desinteresații cauzelor noastre de interes general. Pe lângă cele de sus se mai cere, ca în trebile noastre să fim totdeauna conduși de preceptele evanghelice privitoare la iubirea de-apropelui. Când dragostea este călăuză noastră, putem aștepta cu inimă liniștită bunul sfîrșit, la care trebuie să ajungem.

De acestea și alte asemenea găndiri eram cuprins astăndănd Joi (28 Maiu n. c) seara la ședința a 5-a literară, ținută în localitățile »Reuniunei sodalilor români din Sibiu«. Această Reuniune, credincioasă programului meu, intrunește la un loc abnegație, jertfa de tot soiul și mai ales dragostea evangelică. Aci întâlnim bărbați și femei, junii și june, cu toții pătrungi de binefacerile, ce rezultă din pacătoaca conlucrare, din indeplinirea lucrurilor bune fără a ține seama de căștiguri materiale, trecătoare. Rezultatele obținute de acest așezământ sunt de natură de a ne înălța inimile, de a ne face să trecem cu mai multă ușurință prin greul vieții.

Presidentul Reuniunei, dl Victor Tordășianu, după ce constată cu vîr mulțumire, că numărul participanților la aceasta ședință intrece cifra de 150, întră cari un însemnat număr de dame, — ne vorbește despre frumosul rol, ce femeia îl are în societate și cu deosebire în mijlocul clasei meseriașilor nostri, cea mai mare parte lipsiți de binefacerile, de cari sunt impărtășiti cei cu o mai ingrijită creștere familiară și scolară. Arată miseriile, prin cari siliști sunt a trece micii invățători, măestrii de mai târziu, chiar în timpul desvoltării lor, în anii de ucenicie. Îngrijirea de aceste văstări ale neamului nostru îi se impune societății și cu deosebire femeiei noastre, care sunt și povătuitorare și ne fie în multele neejunsuri din viață. Speră, că apelul făcut de comitetul Reuniunei, în scopul constituirei damedelor în un comitet de acțiune, pe lângă Reuniunea noastră, nu va rămâne fără rezultatul dorit și astfel putință îi se va da femeii de-ași îndeplinî rolul ce-i revine în societatea noastră.

Ședința aceasta, cu abatere dela celelalte, ne-a oferit ceva nou, atrăgător. Membrul Reuniunei, dl Petru Ilie, insușit compactor, a avut isteață idee de a pregăti 24 obiecte, ce să se sorteze în mod gratuit între participanți. Predatea acestui dar, ce a constat din 18 exemplare din carte »Casa părintească« de prof. Ioan Popea, cu gust compactate, din 2 călindare de părete, confectionate de dă și din 4 pachete corespondențe ilustrate, dl Ilie o a însoțit de o frumoasă vorbire, adresată presidentului și comitetului Reuniunei, urzitori ai ședințelor literare. În scopul sortirii, dl Ilie a pregătit o urlă, dedicată presidentului, ce conține anul întemeierii Reuniunei, data ședinței și numele dăruitorului, toate în litere de aur; de asemenea a pregătit un aya zile »protocol de prezență«, în care s-au induș numele tuturor participanților. Notarului Reuniunei dlui I. Apolzan, dl Ilie i-a făcut o frumoasă surprindere prin dăruirea unei pălării de metal, pentru incassarea taxei de intrare de căte 1 crucer pentru fondul văduvelor, pălărie ce conține pe fundul din lăuntru cuvintele »Dumnezeu vede!«

Bogatul și variatul program al secretei, precedat de sumarele ședințelor administrative, cete de notarul reuniunii, dl I. Apolzan, a fost următorul: Puternicul și bine instruitul cor al elevilor din cursul al II-lea clerical de sub conducerea bravului dirigent Octavian Murășan, fiul presedintelui Reuniunei meseriașilor nostri din Sebeșul-măs., alpărintelui Zev. Murășan, — execută cu rară precizie o compoziție corală. Noul membru al Reuniunei dl Ilie Milca, soldal lăcătuș de mașini, ne enarează despre experiențele făcute în cursul călătoriei sale prin București și alte orașe mai mari și insistă asupra însemnatății lăcătușului artistic, ear' la fine ne predă fără gres și cu sentiment poesia »Moartea lui Fulger« de Coșbuc. Sodalul pantofar dl Nicodim Rusu a plăcut ca în totdeauna cu recitarea poesiei »Inelul sătenei« de Ioan A. Lăpădat. Micuțul Ilarie Boia, plin de inimă și curagiu, ne-a predat poesia »Românul« de V. Alexandri. Dl Ilie Milca ne-a surprins în mod plăcut cu cântarea »Cântecul lăcătușilor«. Dăoara Paraschiva Apolzan ne-a declamat poesia »Trădarea« de N. Brătianu. Dl Oct. Murășanu, mester în mănuirea arcugului, ne-a delectat cu câteva bucați alese, executate la violină. Dăoara Maria Iordan, ne-a predat poesia »Pe albumul dăoarei Maria Dogan« de V. Alexandri, apoi corul seminarial a cântat cu același farmec o nouă compoziție corală. Ilarie Boia ne-a ținut în continuă veselie cu predarea anecdotei »Fluerat a pagubă« de Speranță, dl N. Rusu a cântat cu vocea îi plăcută »Orfeulinul«, ear' dăoara P. Apolzan, o frumoasă doină poporală. Dăoara Elena Baciu, binecunoscută dela producțiunile noastre teatrale, a declamat cu rară vervă și nu se poate mai nimerit poesia »Prima rochie lungă« de Ios. Vulcan. După o frumoasă cântare executată de corul lui Murășan, s'a făcut sortirea obiectelor dăruite de dl P. Ilie. Bucuria celor 24 persoane, fericite a fi obținut căte undar, a fost interpretată prin copilăia Anița Prajca, care ne-a cântat frumoasă arie »Ciobanul«.

Presidentul nostru mulțumind dlui Ilie, pentru frumoasele daruri, promite că comitetul Reuniunei va îngriji ca la fiecare ședință literară să se împartă asemenea lucruri folosite.

Erau orele 11, când plini de mulțumire ne-am îndepărtat din frumoasele și plinele de viață localități ale Reuniunei, ce ne-a procurat atât de vesele momente.

„Răsăritor.“

CRONICĂ.

Dar pentru biserică. Comitetul parochial gr.-or. din parohia Păuca, (tracătul Mercurei) aduce și pe calea aceasta adânc simțita mulțumită, văduvei Maria Juga din Seliște pentru darul de 100 cor. donat pentru repararea bisericii gr.-or. din parohia susamintă. D-zeu și-i răsplătească jertfa aceasta cu aceeași bunăvoieță cu care o adus. În numele comiteiului parochial. Păuca, la 29/6 1903. Patriciu Marcu, paroch.

Coroane eterne. Presidentul »Reuniunei sodalilor români din Sibiu«, dl Victor Tordășian, dăruiește (într-o eter-nisarea memoriei mult regretatului seu vîr Teofil cav. de Frâncu, fost șef de birou în ministerul cultelor și instrucției din România, fondului văduvelor și orfanilor meseriașilor români, suma de 5 coroane.

Un bine făcător slovac. Marele comerciant slovac, Mateiu Ovkota, a lăsat pentru scopuri culturale slovace 150.000 cor.

Din pățăniile Emigranților. Zece Români din Ardeal plecaseră spre America. Pe drum au dat de un agent, care îi-a indemnizat să nu meargă la Cleveland, ci la Canada (colonie engleză în nordul Americii), căci acolo sunt mai căutați lucrătorii. Români au ascultat de agent și s-au dus la Canada, unde n-au aflat înză de lucru. Au plecat apoi la New York, unde îi-a prins poliția și după ce îi-a ținut 14 zile încuiat îi-a trimis în apoi la Europa. Zilele trecute au ajuns la Butea și de acolo la Turda S. Mărtin, rupti de foame. El nu mai aveau nici un ban. Foile din Pestă, cari au adus știrea, nu ne spun, de unde sunt Români aceștia.

Foaia slavă »Svoboda«, care apare în America, scrie, că în Staven (Pa) (?) a ars o casă cu 14 etaje (rinduri), în care s-au prăpădit 740 de copii și femei de ale lucrătorilor veniți din Ungaria.

Într-o fabrică au explodat oazele cu ferul topit, care a omorit 14 lucrători din Ungaria.

Furt cu spargere. În noaptea din 26 spre 27 Maiu au intrat niște hoți în casa comunală din Bozovici (Bănat), au găsurit cassa de fier pe mai multe locuri și au furat 10000 cor.

O ureche de cauciuc. Unui soldat din Austria îi-a rupt calul o ureche. După ce s'a vindecat cioplul rămas, doctorul Bruck îi-a făcut o ureche de cauciug, pe care îi-a prins o bine de restul rămas. Un pictor a colorat-o așa de bine, încât acum numai cu greu se poate deosebi urechea falsă de cea veche. Dinși false, nasuri, picioare, nări false au avut și până acum. Ce bine ar fi, când s-ar putea face și capete false, în cari să așeză însă o minte.

O femeie care se deșteaptă dintr-un somn de zece ani. Margareta Boyenval, care căzuse în cataplexie acum zece ani, s'a deșteptat eri, după ce dormise în tot timpul acesta. Dînsa a slăbit foarte, și pare un schelet.

Sinuciderea unui locotenent de husari. Locotenentul de husari Vecsey, s'a sinucis, trăgindu-și un glonț de revolver, lîngă patul amantei sale, care era pe moarte. Amanta lui era teatralista Csongori, cintăreașă de operete.

Un atentat în Spania. La Valde-Pens, un călător întrînd într-o cărciumă, a lăsat acolo o ladă de praf de pușcă. Pulperea a făcut îndată explozie. Casa s'a dărîmat pe jumătate. O femeie și 3 copii au fost morți; 12 înși, cari se aflau în cărciumă, au fost răniți de moarte. Atentatorul a dispărut.

O mare revoltă de lucrători în Rusia. Ziarul »Berliner Tageblatt« este informat din Petersburg că în districtul Voronesch sunt mari revolte ale lucrătorilor. La distanță de 70 de verste de Voronesch sunt adunați 10 mii de revoltări. Se trimite contra lor detășamente mari de trupe.

Fapta grozavă a unui nebun. Pe tăraniul S. Utvin (Bănat), deja de mai de mult bolnav, îl-a apucat într-o noapte din septembrie trecută nebunia. A sărit din pat, a luat brișul de ras și a tăiat gâtul băiețelului lui de 4 ani. La strigătele de groază ale nevestii au sărit niște vecini, cari cu mare greu îl-au putut opri ca să nu o omoare și pe ea. După ce îi-a venit în ori, a început să plângă cu amar.

Ciumă. În o singură provincie a Indiei anterioare, care e stăpânită de Englezii, au murit de ciumă din 1 Ianuarie 2 Maiu a. c. 141,789 oameni.

Petrecere în Sălășe. În 26 Maiu (8 Iunie), a doua zi de Rosalii, școală din Sălășe va fi închisă la Netede mai mult. Invitații speciale nu să facă. Sălășe, 21 Maiu v. 1903. *Corful iuvăjătoresc.*

Nenorocire familiară. Atât de lovituri crude, câte a suferit în timpul din urmă pantofarul din Timișoara Iosif Gertheiss, puțini oameni vor fi indurati în această lume. Nenorocitului om și-a murit în timpul din urmă 4 copii după o altă. Îi mai rămăseseră doi, pe cari fi îngrijită ca lumina ochilor. Alătării încă și acești doi și s-au îmbolnăvit de tifus. Ear' nevasta văzând aceasta din urmă lovitură groaznică, și-a pierdut mintile și într-o stare desperată de nebunie au transportat-o la spital. Sărmanul patofar, a rămas acum singur, cu inima săngerândă din șapte râni crudele. Nu se știe, dacă va putea suporta atâtă durere!

«Coroana», institut de credit și economii. Despre înființarea noului institut financiar românesc din Bistrița nu se scriu următoarele: «Coroana» institut de credit și economii, societate acționară cu sediul în Bistrița, a înființat prin votul adunării generale constituante, jinută în 23 Maiu a. c. cu mare insuflare, cu un capital fundamental de 100.000 cor. plasat în 500 de acțiuni a 200 cor. preț nominal. Spre orientare celor interesați servesc următoarele: Direcția constă din 10 membri. President: Dr. Alexandru German, medic, vice-president: dl Michael Făgărășan, protopop, dl Dr. G. Pompeiu, medic. În comitetul de revizuire s-au ales 5 membri și 2 suplenți. Director executiv: Dr. Gavril Tripon. Contabil: Emil Chiffa, fost elev al academ. com. sup. din Antwerpen. Postul de casser vacant. Cererea pentru înregistrarea firmei se va întâmpina până în 1 Iunie la tribunalul competență. Societatea și-a închiriat local în strada spitalului Nro 23, etajul de-a stânga, învecinat cu hotelul Sahling. Activitatea se va începe imediat după înregistrarea firmei. Un acționar.

Alegere de notar. Sâmbătă în 30 Maiu n. a fost alegere de notar comunal în Aciliu, comit Sibiu, fiind ales cu unanimitate bravul tinere Ioan Ilie, de naștere din com. Turnișor, lângă Sibiu.

America contra emigrării. Statele-Unite din America de-nord încep să pună tot mai multe pedești emigrării de lucrători fără avere. Acum de curând a trimis guvernul de-acolo în toate statele Europei inspectori de emigrare, care au să agiteze cu ajutorul guvernelor europene, contra emigrărilor. În Ungaria a venit unul Marcus Brun (se vede Jidă), care călătorește acum printre Slovaci din Ungaria-de-nord.

Lăcomia mâncă — capul. Fekete Iános din Sătmár încă plecase la America să facă parale. El nu s'a mulțumit însă cu căstigul obișnuit, ci a lăcomit și la banii căstigați cu crunte audori de alți muncitori. Ajugând supraveghetor în fabrici, avea să împartă elucrătorilor plata. De căte ori numai putea, totdeauna opria din plată. Dovedit de multe ori, a și fost pedepșit. În America sunt legile foarte aspre pentru astfel de defraudanți. Prin de nou cu jefuirea muncitorilor, a fost condamnat la moarte și capul să-l-a tăiat hoherul.

O persecuție în altă persecuție. În Hale (Germania) s'a aflat într-o persecuție fără semnuri o altă persecuție mai mică, desvoltată pe deplin și cu o codită de 4 cm.

Foc. În 26 Maiu s'a aprins comuna Dragănești (Bănat). Focul l-a putut stinge numai cu greu. Cercetările efectuate au dovedit, că focul a fost pus de tăciunari, până acum necunoscuți, în 8 locuri.

— Tot săptămâna trecută s'a desfășurat asupra comunei Bacamezeu un povozi mare. Fulgerul a trănsit în casa economului S. Murărescu, care a fost prefăcută în scurt timp în cenușă, dimpreună cu a veciului lui. Bieșilor oameni le-au ars mobile, haine și bucatele din pod. Asigurați nu au fost.

Esplosiune în Budapesta. Ieri s'a întâmplat o explozie la fabrica de petroli a societății ungare industriale pe acțiuni. Un muncitor a fost omorât, mulți alții răniți. Deșpărțământul, în care era instalat cazașul, a surbat în aer, în urma puternicei explozii. Paguba este mare. Focul a fost localizat.

Isprăvile lui Itig în Transvaal. După ce au înfrânt Englezii pe vitejii Burii, Jidovii s-au aruncat ca lăcustele asupra nefericitei țări. Ziarul «Landen Volk» din Marico scrie un articol, din care comunică următoarele: «Ar fi de dorit, ca comerțul să ia un caracter mai național și noi să ne liberăm cu incetul de Jidovii lacomi de aur. Majoritatea covîrșitoare roade ca o lepră la viață socială a Burilor. Jidovii sunt jefuitorii cei mai nerușinători».

Ca și în alte țări.

Și a ucis copilul. Fata Alexandra Mihici din Berzasca (com. Caraș-Severin) trăia în relația de dragoste cu feciorul de țără Nicolae Toia. În 1 Maiu fata a născut un copil. Toia s'a născut rău pentru acesta și i-a spus fetei, că dacă nu va prăpădi copilul, nu o va lua de soție. Fata cu ajutorul mamei sale a surgrumat copilul și l-a îngropat undeva pe câmp. Crima însă s'a desfășurat și vinovatele femei au fost nevinovate să recunoască totul. Cadavrul copilului nu s'a aflat încă nicăieri. Probabil, că sau l-a furat cineva sau l-a măncat animalele răpitoare.

Din prorociile lui Falb. «Căldărul vremii», scris de Falb pentru a doua jumătate a anului acesta, prorocă următoarea vreme pentru jumătatea a două a anului 1903:

Iulie. Săptămâna primă ploioasă și rece, a doua timp uscat, cald, a treia furtuni cu puțină ploae, a patra furtuni puține, la început ploas multă. **August.** Luna e mai mult secetă, furtuni vor fi în săptămâna primă, apoi la mijlocul și la sfârșitul lunii. Temperatura e schimbătoare, în jumătatea a două a lunii recorsoasă. **Septembrie.** Ploi multe. În jumătatea a două multe furtuni. Prese tot luat, e luna aceasta mai călduroasă ca August. **Octombrie.** În decada (tîrimea) primă ploios, în a doua frig și secetă, în a treia foarte cald. **November.** Luna aceasta va fi călduroasă. **Decembrie.** În prima săptămâna ploii, puțină ninsoare, în săptămâna a doua foarte frig și zăpadă multă, în a treia mai cald, în a patra ploii și zăpadă, către sfârșitul lunii se ridică temperatura.

Moarte groaznică. În 20 Maiu a. c. cam la orele 3 p. m. Tînis Istene, fătul bisericelui gr.-cat. din Arad încărând pușca comunală, cu 2 țevi în o chilie a sa, fiind singur căci familia sa era la lucru prin curie, s'a auzit deodată o detunătură de pușcă grozavă. El adeca, pe când a sosit înăuntru muierea sa cu o fată a sa, era căzut la pămînt pușcat și răcorindu-se în sânge. Siderurile au nimerit chiar prin grumaz prin falca de jos, a rupt obrazul stâng cu ochiu, cu ureche și legind prin cap nu a mai putut vorbi, pe picioarele lui a venit în altă chilie, și după multă luptă în mâinile medicului din Nagy-Sajó a

repausat la 8 ore seara. Că să pușca de bunăvoie? sau din nenorocire? nu s'a constatat, a lăsat în urma să a muieră cu 4 copii, dintre cari una e morboasă ear' una mută, rămânând îngreunată cu datorii și spese de proces. Înmormântarea a avut loc în 23 Maiu a. c. la care a asistat un public numeros, precum și străini din comunele învecinate. L-au petrecut la groapă cu corul plugărilor înființat în anul curent numai, la acăruia înființare el a fost cel dintâi căsprijinitor. A fost înscris ca membru la »Reuniunea de înmormântare din comună Șoimucă«, pot să zic că cel dintâi din comună noastră, de unde momentan a primit suma 100 cor. 50 bani pentru înmormântare. Ardan, 24 Maiu 1903.

Gregore Talosiu.

Noii episcopi români au făcut Marti in 19 procesul canonico la Nunția din Viena, ear' Mercuri in 27 n. au depus jurământul la Viena în mânile Maiestății Sale. Trecând prin Pestă, au făcut vizite ministrilor Szell și Vlassics. Reîntors dela Viena, Episcopul Radu a petrecut o zi la Orade. După informațiile noastre consacrarea Episcopului Dr. Vasile Hossu se va face în Blaj, la sărbătoarea sf. apostoli Petru și Pavel. Episcopul Radu se va muta la Orade în luna Iulie, ear' Dr. Hossu prin Septembrie. (•Unirea•)

Avis. Cu ocazia deschiderii băilei din Mercurea al cărui avis e în acest număr, să va aranja și o petrecere cu joc. Nefăcându-se invitații speciale, prin aceasta on. public să se considere de invitat!

Judecător arestat. Judele de tribunal Soós dela tribunalul din București a fost dat în judecătă pentru că s'a lăsat să fie mituit și astfel a adus sentințe nedrepte. În timpul din urmă a intrat la judecătorie încă 6 arătări contra judeului Soós. În urma acestor arătări judecătorul Soós a fost deținut și condus în arest preventiv.

Mulțumită publică. Subscrînii în numele reprezentanței bisericestii, venim pe această cale a aduce cele mai ferbinte mulțumite tuturor acelor binevoitori, emigranți la America, cari nu au pregetat de a și depune obolul lor în folosul bisericii gr. cat. din Nouă-român, contribuind cu suma de 377 coroane, care deja nu s'a administrat. În special i se aduce mulțumită lui Ioan Balu din Longstown (Ohio), pentru viul interes ce l-a avut, colectând suma amintită, nepregetând osteneală și spese, condus numai de binele bisericii. Rugăm pe bunul Dumnezeu ca să le dea sănătate, să le răsplătească cu bine, pentru a mai putea împlini atari fapte nobile, spre mărire lui Dumnezeu. Nouă-român, 1903. Alexandru Bugner, preot gr.-cat., Ioan Dinca, curator primar.

— Mercuri, în 6 Maiu st. n., ziua Sfântului mucenic George, a fost o adeverată zi de bucurie pentru pruncii dela școală noastră gr.-cat. locală. În această zi, asemenea ca și în anul trecut, s'au impărțit vestimente în preț de 100 coroane, precum și articoli de mâncare în preț de 10 cor. pruncilor de școală din fundațiunea Prea On. și mult generosul domn Ioan Vișea, proprietar în Sibiu. Au fost îmbrăcați 25 elevi și eleve cu căte un rînd întreg de vestimente, ear' cu articoli de mâncare au fost impărțați toți elevii în număr de peste 60. În numele elevilor impărțești, mă simt plăcut îndatorat a exprima și pe această cale, ilustrului și generosului domn, cea mai plăcută și ferbinte mulțumită, rugând pe prea bunul Dumnezeu să-i lungescă firul vieții până la adâncă bătrânețe cu deplină sănătate.

car' nobilul exemplu să-i afle mulți imitatori.

Doamne binecuvântă și întărește pe cei ce săvîrșesc atari fapte de o adevărată caritate creștinească! Făgărăș, în 10 Maiu 1903. Andreiu Stroia Invăț. gr.-cat.

POSTA REDACȚIEI SI ADMINISTRĂRIEI.

V. L. Seghedin. Cum își merge în colivie? Te salut, în numele cetitorilor >Foii Poporului<.

Bogă-Montană S-te Dle! Ceea-ce fac e cât se poate de corect și nobil. Noi nu știm, — nu putem să știm chestia. A cunoaște pe toți căii ne scriu, e imposibil. De aceea, adeseori ne trăg pe sfoară, oameni răutăcioși. Eu în special nu cunosc chăstia de loc. Nici nu știu cine-i d-nul acela. Ar fi fost bine să-i scrii numele, ca să ne păzim altădată. Pe noi nu ne facă responsabili nimenea, fără să cunoască împrejurările din o redacție. Să se întrebe totdeauna: Oare cu intenție au făcut-o cei din redacție? Să ne admiteți d-lor, — >bona fide<.ul. Ne pare rău!

George Martin și Dumitru Iridon în America. Dragii mei, nu vă pot împlini dorința. >Foia Poporului< nu poate face politică, mai ales să nu, — cum ne rugăți d-voastră. Cât bați în palme, mi-ar lua condeul din mână și m'ar pune să tai lemnă în curtea temniței tribunalului. Acum nu! Voi prinde însă momentul, când va fi de folos și de lipsă a scris în felul acela. Atunci, când >Foia< va fi atât de sprințină din partea Românilor, încât să poată ține 2—3 redactori la Seghedin.

A M. în Rachitove. E dureros, e trist, dar și mai trist ar fi când noi am arăta lumii, ba străinilor, că unii preoți de-a noiști că sunt de păcătoși. Nu pentru el, — ci pentru rușinea noastră, a Românilor, lăsăm nepublicate lucruri de aceste cred că înțelegi? Nu fi supărat!

Dlui Nicolae Avram, preot. În afacerea aceea vă recomandăm să vă adresați dlui Victor Tordășanu, în Sibiu, care vă poate da cele mai bune sfaturi.

Pentru redacție și editură responsabil:

Vasile E. Moldovan.

Proprietar: Pentru >Tipografia<, societate p. acțiuni Iosif Marshall.

AVIS.

Băile (scăzile) de sare și iod

din Mercurea

(Erdélyi Szerdahely Sos fürdő),

adoptate și provăzute cu edificii și vile din nou zidite, se vor deschide

Duminică în 7 Iunie n. 1903.

Oaspeților le stă la dispoziție zilnic trenul, care la băi are stație proprie și sosete la orele 3, 9 și 11 a. m. 5, 6 și 8 $\frac{1}{2}$, p. m.

Din Mercurea-oraș **omnibusul** pleacă la băi regulat la orele 6 și 11 a. m. și 2 și 5 $\frac{1}{2}$ p. m.

Odă de loouit, în edificiile noue și vechi, mobilate sau nemobilate, se închiriază după dorința oaspeților, cu prețuri moderate.

Restaurant în una din vilele noue, întocmită spre acest scop; măncări și beuturi alese, serviciu prompt și prețuri moderate.

Analisa despre conținutul excelentelor substanțe ale apei căt și alte informații se pot cere dela subscrисul.

Ilie Floașiu,
arăndator.

Spre binevoitoare atențione!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, cum că pentru sezonul anului curent al băilor din **Ocna-Sibiului**, care să deschide la 15 Maiu, am luat sub conducerea proprie

Restaurantul din grădina Schuller

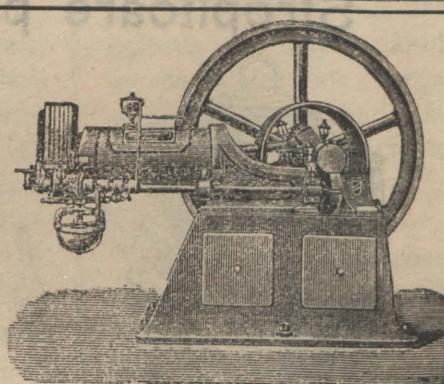
Prin multe aranjamente noi și billard excelent, apoi oferind vinuri curate și excusite, bere de Dreher I. calitate și tot felul de ape minerale, cum și măncări gătite cu cea mai mare îngrijire, sper că restaurantul meu — situat și altcum foarte favorabil și cu o grădină frumoasă — o să afle complacerea celor mai distinși p. t. oaspeți, cari petrec la cură.

La 1 oră p. m. Table d'hôte. — Serviciu à la Carte la 12 ore. Abonament pentru prânz și cină în și afară de casă cu cele mai moderate prețuri.

Promit în fine cel mai atent serviciu și Vă rog a mă onora cu comandele și cu visita D-Voastre.

Cu distinsă stimă

Stefan Pelikan, arăndas.

De însemnatate pentru morari și
toate celelalte ramuri de industrie!

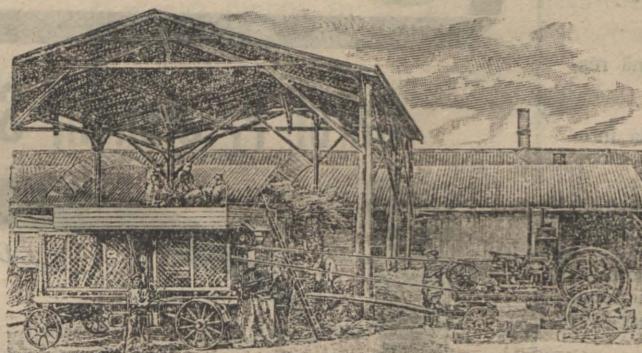
De însemnatate pentru proprietari și economi!

Locomobile de petroliu „OTTO”

cea mai ieftină și mai bună putere motrice
pentru îmblătire.

Fără mașinist și fără pericol de foc!!

Motor Original „OTTO” de petroliu,

renumit pentru simplicitatea sa, ieftinătatea cu care se poate măna, măna ușoară, siguranța folosirei.

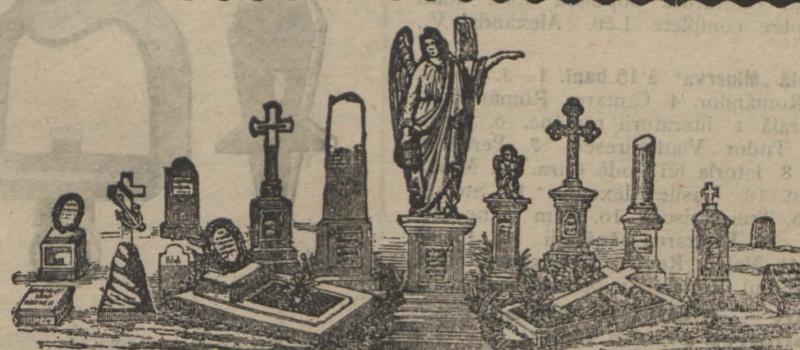
Langen & Wolf,

fabrică dr motori de gaz,
Budapest VI. Váczi-körút
nr. 59.

Reprezentanța pentru Ardeal:

Fabriția de mașini
Andreiu Török
în Sibiu.

Acolo se pot vedea și motori și locomobile de sus în activitate.
Informații, planuri și preliminare de prețeri se dau gratuit. 10 4—12

Inmulțindu-mi depositul meu prin cumpărări făcute în persoană în condiții foarte avantajoase îmi iau voie a recomanda și a atrage atențunea publică asupra depositului meu foarte bine asortat și frumos de

monumente pentru mormânturi

din diferită marmoră, granit, syenit, labrador și peatră nesipoasă tare cu prețuri foarte reduse.

Comande de afară se executa prompt și conștientios.

Schițe și preliminare de spese se dau gratis și franco.

Afară de asta ofer serviciile mele pentru tot felul de lucruri în branșa mea la clădiri, asigurând servire promptă și prețuri moderate.

Cu stimă

A. Klingenspohr, petrar, Mediaș.

Atelier și deposit în Sibiu: strada Trei stejari nr. 5.

Filială în Sighisoara.

Anunciu.

Subsemnatul aduc la cunoștința on. public că în **piață din Seliște** am deschis **grădina ou un pavilion modern** aranjat.

Vinuri veritabile de pe Tărnavă, vechi și nouă, bere cu păharul și sticla, totdeauna proaspătă.

Bucătărie germană și română. Se pot face și abonamente lunare.

Prețuri moderate și serviciu prompt.

Rog prea onoratul public de concursul binevoitor. Cu stimă

45 2-3

ILIE POPA,
proprietar.

În librăria lui
W. Krafft în Sibiu
se află:
Cărți mai noi:

Adam I., Rătăcire, roman. 3.—

• Sybaris, roman. 3.—

Alexandri V., Teatru (Bibl. p. tot) 2 nri à —.32

Ardelean Los. I., Buchetul meu, poesii 1—

Băile Ioan, Joh. W. Goethe și Heinr. Heine —.80.

Bogdan I., Documente și Regeste privitoare la relațiile
Țării-Românești cu Brașovul și Ungaria 6.—

Bunea Dr., Episcopii P. P. Aron și D. Novacoviciu
sau Istoria Românilor Transilvaniei. 4·50

• Vechile episcopii român. a Vadului, Geoagiu lui,
Silvașului și Belgradului. 2·50.

Ciura A., Eminescu și Coșbuc. 1.—

Coșbuc G., Ziarul unui Pierde-Vară, versuri. 2.—

Iorga N., Cuvinte adevărate. 2·50

• Sate și preoți din Ardeal 2·50.

Leonescu și Duțescu, Peneș Curcanul, dramă răsboinică în 4 acte. 2.—

Moldovan V. E., Meteor, roman. 1.—

Onciu D., Români în Dacia Traiană până la întemeierea principatelor. 1.—

Onișor Dr., Legiuirea țării noastre. 1.—

Păcătian, Carte de aur, vol. II., leg. 11·60, broș 10.—

Poesii de Mihail Eminescu. Cu notiță biografică dela
fratele poetului. 2·50

Popovici I., Conductor la învățarea limbii maghiare
și române, conținând o mică gramatică, dictionar
sistematic, conversații și modele de scrisori —.70

Banta-Butărescu Vas., Novele 1·60.

Riria, Ultima rază din viața lui Eminescu, dialog
dramatic în 5 scene. 1·50 173 4—5

• Elvira, tragedie în 5 acte. 2.—

Slavici, Din bătrâni, narativă istorică. 2·50.

Vlăhuță A., România pitorească. Ediț. II. 3·50.

Biblioteca scriitorilor români. V. Alexandri, Poesii
1 cor. 50 bani P. Ispirescu, Legende sau
Basmele Românilor 1·50. N. Filimon, Ciocoi
vechi și noi 1·50. Gr. Alexandrescu, Poesii și
prosa 1·25. M. Eminescu, Poesii postume 1.—
M. Eminescu, Literatura populară 1·50. Ioan
Creangă, Opere complete 1·50. Alexandri V.,
Teatru 1·50.

Biblioteca poporala „Minerva” à 15 bani. 1—3. Istoria
poporala a Românilor. 4. Cântarea României. 5.
Istoria poporala a literaturii române. 6. Revoluționea
lui Tudor Vladimirescu. 7. Perderea
Basarabiei. 8. Istoria lui Vodă Cuza. 9. Mihail
Kogălniceanu. 10. Vasile Alecsandri 11. Stefan
cel-Mare 15. Trei scrisori. 16. Cum să ne
creștem copiii. 17. Păstrarea sănătății. 18. Ce să
cetim. 19. 10 Maiu. Revista istorică-națională.
20—21. Răsboiul Românilor pentru neînfrângere.

Cărți populare — Biblioteca Tribunel
— **Biblioteca pentru toți**
după cataloge separate.

Prețurile se înțeleg în coroane.

Poeti germani.

Johann W. Goethe.
Heinrich Heine.

Traduceri

de

Ioan Băile.

Prețul unui exemplar 80 bani.

De vînzare la „Tipografia”, societate
pe acții și la W. Krafft în Sibiu.

Liferantul curții ces. și reg. Esposiția Paris: **Medalia de aur.**

FERNOLENDT

Vacs de ghete și papuci,

cel mai bun din lume, se svântă curând, are lustru foarte frumos și nu strică pielea de loc. — Înființat la anul 1832. — Depositul fabricii Viena I. Schulerstrasse nr. 21.

4 43 — 52

Se capătă în toate locurile.

Stropitoare pentru peronospora.

Recunoscut ca cel mai bun fabricat, cu garanție de 1 an, per cassă sau pe cambiu pentru 1 Noemvrie, recomandă pe lângă prețuri ieftine

Victor Dahinten,

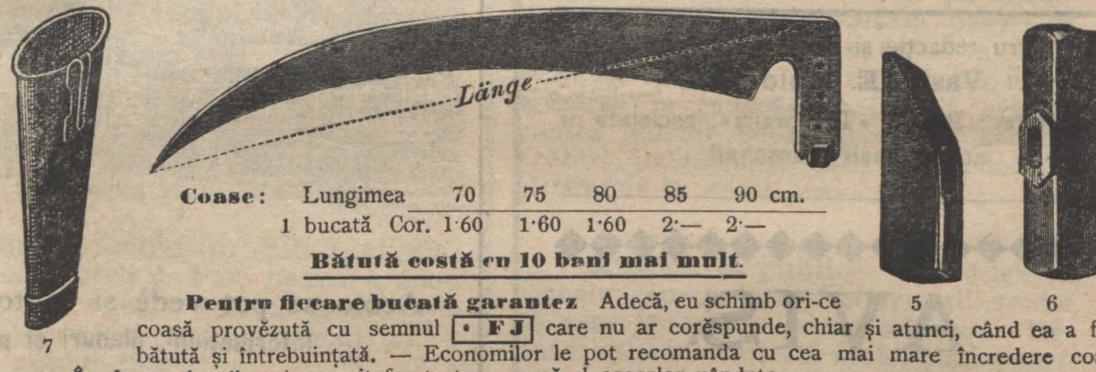
magazin de ferărie în Alba-Iulia, lângă Fântâna

și 35 8—10

Adolf Graffius,

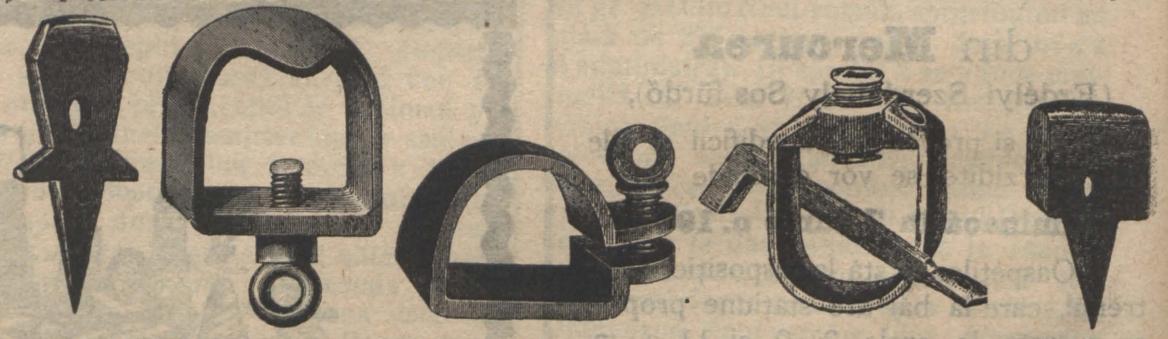
lăcașușerie de mașini în Orăștie în piața principală.

Carol F. Jickeli, Sibiu. (La coasa de aur).

Pentru fiecare bucăță garantăz Adeca, eu schimb orice coasă provzută cu semnul • FJ care nu ar corăspunde, chiar și atunci, când ea a fost bătuță și întrebuițată. — Economilor le pot recomanda cu cea mai mare încredere coasa aceasta. În decursul anilor s-a sporit foarte tare numărul coaselor vândute.

La cumpărare de 10 bucăți se dă o bucată pe deasupra

Nicovale, forma, fig. 2 3
1 bucăță Cor. —·96 —·86

Ciocane, fig. 5 à 250, 300
1 bucăță Cor. —·86 —·90

fig. 6 à 300 grame
1 bucăță Cor. —·1—

Nicovale și ciocanele se vând pe lângă garanție pentru fiecare bucăță. Fiecare bucăță, care s-ar dovedi sau prea moale sau prea tare, se schimbă.

Verigi de coase, Fig. 3 18 15
pentru întepenirea coasei. Dimensiunile $\frac{44}{41}$ $\frac{39}{41}$ $\frac{39}{33}$ $\frac{40}{42}$ mm. smâlțuite pe dinăuntru și pe dinărasă
1 bucăță Cor. —·24 —·24 —·30 —·40 1 bucăță Cor. —·40.

Cuți, dela 10 bani în sus, în variație bogată. — Indoebi recomand: Cuțile americane 1 buc. Cor. —·40. Cuțile Bergamo vinete-închise, cu semnul C F J 1 buc. Cor. —·80.

Toporiști de coase, obicinuite de lemn Cor. —·44. — Toporiști pentru coase de holde (model introdus de Iulius Teutsch) 1 bucăță Cor. —·90.

Greble de fer pentru coasele de holde, pentru a le șirofa pe toporiștele obicinuite de lemn. 1 buc. Cor. 1·30.

Brice de Solingen. Garanteaza Cor. 1·20 în sus.

Bricege de Solingen pentru atârnat. Lungimea întreagă: 8 9 $\frac{1}{2}$ 11 ctm.
1 bucăță Cor. —·34 —·44 —·50

Ușurința muncitorilor. Subscrișii aducem la cunoștința onoratului public, că din anul 1895

încoace în fiecare an ne-am procurat coase dela dl Carol F. Jickeli din Sibiu, despre coasele acestea adverim: subscrișii în numele mai multor că sunt foarte bune, așa încât cine odată își va procura coase dela sus-numitul fabricant, acela până trăește nu cred că își va mai procura dela altă firmă. Proprietari și muncitori comunelor Pintic și Posmoș pe fiecare an își procurează căte 150 coase fiindcă sunt foarte renumite.

Deci fiindcă timpul cositului să apropie rugăm prin aceasta pe toți cetitorii »Fii Poporului și îndeosebi pe toți muncitorii a-și procura coase dela numita firmă, căci vor avea mare ușurință la cosit.

Pintic, în 10 Maiu 1903.

Toma Teodor. Cornel Vîrvă. Ioan Buta. Tânase Moldovan. Stefan Vîrvă.

Pentru tipar responsabil Iosif Marshall.